

Nationella minoriteter och minoritetsspråk

Minoritetspolitikens
utveckling år 2019

Minoritetspolitiska
mål och riktlinjer

Nationella minoriteter och minoritetsspråk

Minoritetspolitikens
utveckling år 2019

Minoritetspolitiska
mål och riktlinjer

Fotografer omslag:

Ovan från vänster: Carl-Johan Utsi, Martin Thelenius,

Nedan från vänster: Camilla Cherry; Martin Thelenius, Martin Thelenius

Utgivningsår: 2020

Länsstyrelsen Stockholm, rapport 2020:6

ISBN: 978-91-7937-022-0

Rapporten går att ladda ner digitalt från www.minoritet.se.

Tfn: 010-223 10 00

Besök vår webbplats www.minoritet.se

Förord

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget är sedan 2010 ansvariga uppföljningsmyndigheter för minoritetspolitiken i Sverige. Myndigheterna samordnar, informerar, utbildar och ger stöd till kommuner, regioner och andra förvaltningsmyndigheter i deras arbete samt följer upp hur minoritetslagen tillämpas. Resultaten av uppföljningen redovisas årligen i en samlad rapport till regeringen.

Den 1 januari 2019 infördes en skyldighet för kommuner och regioner att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. I årets uppföljningsrapport uppmärksammas därför särskilt arbetet med mål och riktlinjer på lokal och regional nivå.

Representanter för de nationella minoriteterna och urfolket samerna har bidragit med värdefulla synpunkter och inspel under rapportskrivandet.

Rapportens syfte är att den ska utgöra underlag för regeringens fortsatta arbete med att utveckla minoritetspolitiken till gagn för efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter.

Stockholm och Giron den 6 april 2020

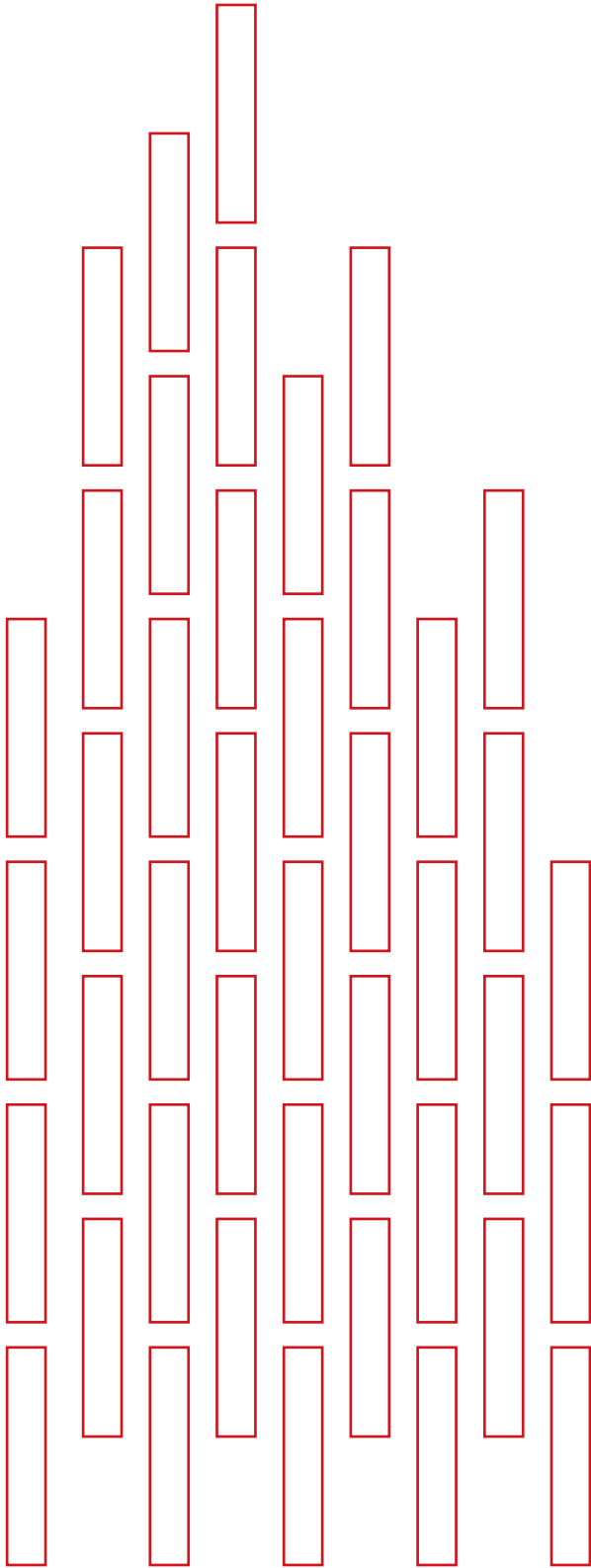
Johan von Sydow

Länsstyrelsen i Stockholms län

Anja Taube

Sametinget

Innehåll

Förord	5
Innehållsförteckning	7
Sammanfattning	8
Inledning	13
Uppdrag.....	13
Årets uppföljningar	13
Metod och kunskapsunderlag	14
Disposition.....	15
Mål och riktlinjer på kommunal och regional nivå	17
Kommuner och regioner	17
Länsstyrelserna	24
Bedömningar	25
Uppföljning av minoritetspolitikens delområden	27
Diskriminering och utsatthet.....	27
Inflytande och delaktighet	28
Språk och kulturell identitet.....	29
Bedömningar	31
Förslag till åtgärder.....	33
Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag och resultat.....	35
Länsstyrelsens och Sametinget gemensamma uppdrag	35
Länsstyrelsens uppdrag	44
Sametingets uppdrag.....	49
Myndigheter med särskilda minoritetspolitiska uppdrag	57
Bilaga 1 Tabeller	
Bilaga 2 Redovisning av statbidrag till kommuner och regioner	
Bilaga 3 Enkät till kommuner och regioner	
Bilaga 4 Enkät till länsstyrelser	
Bilaga 5 Enkätundersökningar	

Sammanfattning

Den 1 januari 2019 trädde förstärkningar i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen) i kraft vilket bland annat innebär att kommuner och regioner är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Länsstyrelsen och Sametinget har i årets tematiska uppföljning därför valt att särskilt uppmärksamma den nya lagbestämmelsen om mål och riktlinjer. Länsstyrelsernas arbete med mål och riktlinjer omfattas också i uppföljningen.

Rapporten innehåller även resultat uppdelade på de minoritetspolitiska delområdena: diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet. Resultatredovisningen utgår från indikatorer som Länsstyrelsen och Sametinget redovisar årligen. Även här inkluderas länsstyrelsernas insatser under året.

I rapporten redovisas också uppföljningsmyndigheternas resultat och bedömningar samt en sammanställning av andra statliga myndigheters minoritetspolitiska uppdrag.

Nedan sammanfattas kapitlen om mål och riktlinjer samt uppföljningen inom de minoritetspolitiska delområdena. Därefter sammanfattas kapitlen om uppföljningsmyndigheternas redovisningar.

Mål och riktlinjer på kommunal och regional nivå

Årets tematiska uppföljning visar att de flesta kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena och hälften av kommunerna utanför förvaltningsområdena arbetar med minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Det är en ökning jämfört med 2018. Flera kommuner uppger att arbete med detta kommer att påbörjas inom kort.

De flesta som antagit mål och riktlinjer har inkluderat samtliga nationella minoriteter och urfolket samer. Kommuner som ingår i förvaltningsområdena har dock i mindre utsträckning omfattat samtliga i sina styrdokument.

Flertalet kommuner och regioner i förvaltningsområdena har erbjudit nationella minoriteter och samer inflytande i arbetet med mål och riktlinjer men i kommuner utanför förvaltningsområdena har möjligheterna till inflytande varit mer sällsynt.

Drygt hälften av länsstyrelserna har mål och riktlinjer för sitt arbete med alla minoriteter och samerna och några uppger att ett arbete pågår, vilket är en ökning jämfört med tidigare.

Bedömning

Sammantaget kan konstateras att 5b § i minoritetslagen om minoritetspolitiska mål och riktlinjer fått ett positivt genomslag i många kommuner, regioner och länsstyrelser. Resultaten indikerar också att skyldigheten att anta minoritetspolitiska mål och riktlinjer ökat många kommuner och regioners medvetenhet om minoritetspolitiken och deras ansvar för implementeringen på lokal och regional nivå.

En konsekvens av att många kommuner inom förvaltningsområdena enbart fokuserat på sina särskilda åtaganden enligt minoritetslagen är att de inte uppmärksammat sina åtaganden för övriga grupper. Störst negativ effekt har detta för de judiska och romska minoriteterna som inte omfattas av något förvaltningsområde. Detta leder till att deras frågor och behov ofta blir eftersatta.

Nationella minoriteter och urfolket samers möjligheter till inflytande och delaktighet är centralt för att minoritetspolitiken ska förverkligas. När mål och riktlinjer tas fram utan samråd resulterar det sannolikt i styrdokument som inte stämmer överens med gruppernas bild av situationen och bedömningar om relevanta insatser. I de fall som minoriteterna och samerna inte getts inflytande i framtagandet eller omfattats av mål och riktlinjer bör kommunerna och regionerna ge samtliga minoritetsgrupper och urfolket samerna inflytande i det fortsatta arbetet.

Trots en generell positiv utveckling med framtagande av mål och riktlinjer går det inte att bortse från att hälften av kommunerna utanför förvaltningsområdena inte kommit igång med arbetet än. Det kvarstår en rad utmaningar för dessa kommuner. Här behövs även omfattande kunskapshöjande insatser, både om grupperna och om minoritetslagstiftningen, för att stödja de som inte påbörjat sina åtaganden med minoritetspolitiska mål och riktlinjer.

Uppföljning av minoritetspolitikens delområden

Uppföljningsmyndigheternas årliga uppföljning av indikatorer för minoritetspolitikens delområden visar att kommuner och regioners insatser under året har legat på ungefär samma nivå som tidigare. En positiv utveckling har däremot skett hos länsstyrelserna.

Liksom tidigare är det inom delområdet språk och kulturell identitet som det skett flest insatser för att främja minoritetsspråken och minoriteternas kulturer, med tonvikt på förvaltningsområdena. Det är också inom detta område som nationella minoriteter och urfolket samerna haft störst möjligheter till inflytande.

Minoritetspolitiken har hittills haft begränsade effekter för delområdet diskriminering och utsatthet på kommunal och regional nivå och utanför förvaltningsområdena har insatserna t o m minskat. Regioner och länsstyrelser i förvaltningsområdena har dock redovisat fler insatser inom området än tidigare.

Inflytandeformerna har varierat och inflytande genom strukturerade samråd har legat kvar på en relativt hög nivå i förvaltningsområdena och en låg nivå utanför.

Flera grupper än tidigare har dock omfattats av kommunernas inflytandeformer, främst utanför förvaltningsområdena och inom länsstyrelserna. Inflytandet för barn och unga har däremot varit oförändrat och t o m minskat utanför förvaltningsområdena.

Information om minoritetsrättigheterna sker i ungefär samma utsträckning som tidigare. I förvaltningsområdena har informationen om äldreomsorg på minoritetsspråk ökat. Många kommuner har efterfrågat informationsmaterial på minoritetsspråken.

Bedömning

Sammantaget förefaller minoritetslagens förstärkningar om informations- och samrådsskyldigheter enligt §3, 5, 5a inte fått något större genomslag ännu. Till viss del kan det finnas ett samband med att flera kommuner och regioner satsat på att ta fram minoritetspolitiska mål och riktlinjer under året. Arbete med mål och riktlinjer är ofta tidskrävande processer som kan ta mycket resurser i anspråk. En positiv utveckling kan dock konstateras hos länsstyrelserna.

Det är positivt att omfattningen av språk- och kulturinsatser ligger kvar på samma höga nivå som tidigare i förvaltningsområdena. Med anledning av att delområdet språk och kulturell identitet är centralt inom politikområdet är det dock angeläget att insatserna för att skydda och främja minoriteterna och samernas språk och kulturer även sker i övriga landet.

Att det sker så få insatser inom delområdet diskriminering och utsatthet är allvarligt. Kunskap om nationella minoriteter och urfolket samer och sambanden med diskriminering och utsatthet är avgörande för att motverka antisemitism, antiziganism och andra former av diskriminering. Detta gäller även olika typer av rasism och hatbrott som riktas mot grupperna.

Nationella minoriteter och urfolket samernas möjligheter till inflytande och delaktighet är av avgörande betydelse för att gruppernas frågor och behov ska synliggöras och i förlängningen en förutsättning för att förvaltningsmyndigheterna ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt minoritetslagen. Här återstår utmaningar med att utveckla fungerande samrådsprocesser lokalt och regionalt. Formerna behöver omfatta alla grupper så att deras frågor blir belysta och att rättigheterna tillgodoses inom alla tre delområden. Ett arbete behövs även för att utveckla inflytandeformer för barn och unga.

Den begränsade informationen om minoritetsrättigheterna är en försvårande omständighet. En grundförutsättning för att fler minoriteter och samer ska kunna efterfråga sina rättigheter är att fler kommuner och regioner lever upp till sina informationsskyldigheter enligt minoritetslagen.

Uppföljningsmyndigheternas insatser och resultat

Från 2019 ingår 84 kommuner och 15 regioner i en eller flera förvaltningsområden vilket är en ökning från 38 kommuner och 8 regioner år 2010. Därutöver ingår 15 länsstyrelser och ett flertal andra statliga myndigheter med verksamheter som helt eller delvis sammanfaller med förvaltningsområdena.

Kommuner och regioners ekonomiska redovisningar av 2019 års statsbidrag¹ visar att 94 procent av det disponibla bidraget förbrukats under året vilket är likvärdigt med fjolårets redovisning. Den samlade bilden visar ingen förändring jämfört med föregående år när det gäller fördelningen av bidraget på olika utgiftsposter. Den största utgiftsposten är samordning av det minoritetspolitiska arbetet.

¹ Förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Statsbidrag i form av organisationsbidrag till nationella minoriteters riksorganisationer² och samrådsmedel till Svenska Tornedalingars riksförbund, Sverigefinländarnas delegation och Sametinget är av stor betydelse. Flera organisationer har påtalat att den förstärkta minoritetslagstiftningens ökade krav på förvaltningsmyndigheter inneburit en ökad efterfrågan på deras medverkan vilket medfört ökade kostnader.

Minoritetslagstiftningens ökade krav på alla kommuner och regioner har även medfört en ökad efterfrågan på kunskapshöjande insatser och rådgivning från uppföljningsmyndigheterna. För att möta den växande efterfrågan har Länsstyrelsen och Sametinget satsat på digitalisering av informations- och utbildningsmaterial, främst via minoritet.se och webbsändningar. Satsningen har kompletterat de nätverksträffar, utbildningar, länskonferenser och temakonferens som också genomförts under året.

Utvecklingen av minoritet.se har visat fortsatta positiva resultat. Webbplatsen hade 359 374 sessioner/besök under året vilket är en ökning med 17 procent från 2018 och med 30 procent från 2017. Minoritet.se publicerar nyheter, reportage och rörliga bilder om och med urfolket samerna och de nationella minoriteter och sprider på så vis kunskap. På webbplatsen finns också relevant myndighetsinformation. För att fler ska hitta webbplatsen har informationsinsatser och annonsering i Google Ads gjorts. I syfte att involvera minoriteterna och samerna i arbetet med webbplatsen har bland annat dialogmöten genomförts.

Under året har Länsstyrelsen utvecklat och administrerat en modell för ett samordnat samrådsförfarande där 22 myndigheter och 19 organisationer deltagit. Det samordnade samrådet har ökat nationella minoriteters möjligheter till inflytande. Samrådsarbetet har effektiviserats, både utifrån tid och kostnader för statsförvaltningen som helhet. Samordningen har dock varit kostnadskrävande för Länsstyrelsen. Överlag har samtliga deltagare varit positiva och vill att satsningen fortsätter.

Samiskt språkcentrum har under året genomfört ett flertal aktiviteter och arrangemang för att främja och stimulera till ökad användning av de samiska språken. I lägesrapport 2019 om situationen för de samiska språken redovisas resultatet av det samlade språkarbetet.

Bedömning

Sammantaget har Länsstyrelsen och Sametinget genomfört omfattande insatser för att möta den växande efterfrågan på kunskap och samordning av samråd med anledning av den förstärkta minoritetslagstiftningen. De utvärderingar som genomförts i anslutning till aktiviteterna har varit positiva och efterfrågan på ytterligare kunskapshöjande och samordnande insatser är fortsatt hög.

Länsstyrelsen och Sametingets möjligheter att agera pådrivande inom politikområdet har dock begränsats allt mer av att myndigheternas respektive anslag för genomförandet av uppdraget varit oförändrade sedan 2010 och för det gemensamma anslaget för verksamhet sedan 2012. Detta har i praktiken inneburit nerdragningar i bemanning och fortsatta prioriteringar av insatser. Sedan september 2016 har uppföljningsmyndigheternas arbete även påverkats av utredningarna av minoritetspolitikens utveckling och styrning.

² Förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter

Under 2019 har gränsen nåtts för omfattningen av vad som är möjligt att åstadkomma inom uppdraget med nuvarande resurser. Ett omtag med ytterligare resurser krävs dels för att Länsstyrelsen och Sametinget ska kunna upprätthålla nuvarande nivå och dels för att genomföra de insatser som identifierats för att minoritetspolitiken ska kunna fortsätta att vidareutvecklas i praktiken och för att förvaltningsmyndigheter ska bli mer självständiga i implementeringen av minoritetslagen. Det gäller även den fortsatta satsningen på digitalisering och modellen med samordnade samråd.

Ett utvecklingsarbete behöver ske inom uppdragets samtliga delar; kunskapshöjning, stödjande insatser, samordning, uppföljning och administrering av statsbidrag. Även minoritet.se som funnits sedan 2010 behöver ses över och utvecklas för att bli mer ändamålsenlig och målgruppsanpassad.

För att minoriteterna och samerna ska kunna möta den växande efterfrågan från förvaltningsmyndigheterna behöver både organisationsbidragen och samrådsmedlen höjas. Samrådsmedel behöver även tilldelas den judiska och romska minoriteten som inte har förvaltningsområden och som inte ges samma resurser och möjligheter till inflytande. Organisationsbidraget behöver även omfatta samerna.

Flertalet länsstyrelser har utvecklat sina interna och externa arbeten med minoritetsfrågorna i positiv riktning. Genom ett utökat uppdrag med resurser skulle länsstyrelserna kunna utgöra regionala noder i det fortsatta arbetet med minoritetspolitikens genomförande, under ledning av Länsstyrelsen och Sametinget. Ett sådant uppdrag ligger i linje med länsstyrelseinstruktionen³ om att länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samt att samordna länets aktörer. Länsstyrelserna har stor erfarenhet av att genomföra likvärdiga uppdrag med resurser genom regeringens satsningar på MR-, barnrätts- och funktionshinderuppdrag.

Förslag till åtgärder

Utförliga bedömningar och förslag till åtgärder redovisas i respektive kapitel.

³ Förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion 2 §

Inledning

Uppdrag

Med utgångspunkt i nationell lagstiftning och Sveriges internationella åtaganden ska Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget verka för att minoritetspolitikens fastställda mål med tre utpekade delområden uppnås. Länsstyrelsen och Sametinget ska redovisa utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets delområden: diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

Enligt uppföljningsmyndigheternas regleringsbrev ska redovisningen bland annat innehålla:

- hur medel från anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse har använts och bedöma det fortsatta behovet av medel,
- hur myndigheterna har följt och utvärderat tillämpningen av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, samt
- genomförda kunskapshöjande insatser och behovet av ytterligare åtgärder.

Eventuella skillnader mellan kvinnor och män ska analyseras och kommenteras.

Länsstyrelsen ska även fördela stöd enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter.

Sametinget ska redovisa hur arbetet med webbplatsen minoritet.se har genomförts, hur medel från anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter har använts för detta ändamål samt hur myndigheten arbetar för att involvera de fem nationella minoriteterna i arbetet med webbplatsen.

Sametinget ska även redovisa vad medlen från anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* avseende samiska språkcentrums verksamhet inklusive Giellagáldu gett för resultat.

Årets uppföljningar

Länsstyrelsen och Sametinget följer upp minoritetspolitikens utveckling genom en bredare indikatorbaserad uppföljning var tredje år. Åren däremellan görs tematiska uppföljningar. De tematiska uppföljningarna kompletteras med en uppföljning av indikatorer för minoritetspolitikens delområden. Denna uppföljningsstruktur togs fram och förankrades med regeringskansliet 2013.

Tematisk uppföljning om mål och riktlinjer

Den 1 januari 2019 infördes en skyldighet för kommuner och regioner att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Med anledning av detta har Länsstyrelsen och Sametinget i samråd med minoritetsrepresentanter valt att undersöka kommuner och regioners arbete med mål och riktlinjer.

Även om den nya lagbestämmelsen inte omfattar statliga myndigheter har Länsstyrelsen och Sametinget valt att även undersöka länsstyrelsernas arbete med mål och riktlinjer.

Kommuner och regioner är skyldiga att på begäran lämna uppgifter om minoritetspolitiska mål och riktlinjer till Länsstyrelsen och Sametinget.

Uppföljningsmyndigheterna har valt att inte ta in några dokument då arbetsprocessen med framtagande av mål och riktlinjer kan vara komplicerad och tidskrävande och lagbestämmelsen endast varit i kraft i ett år. Uppföljningsmyndigheterna har bedömt att det är mer rimligt att ta fram en nulägesbild över *om* och *hur* kommuner och regioner arbetat med mål och riktlinjer för att senare följa upp innehållet.

Uppföljning av minoritetspolitikens delområden

Den tematiska uppföljningen kompletteras med en uppföljning av ett urval indikatorer inom de minoritetspolitiska delområdena.

Inom delområdet diskriminering och utsatthet redovisas resultat utifrån indikatorn

Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter.

Delområdet inflytande och delaktighet redovisas utifrån indikatorerna *Former för inflytande och delaktighet*, *Möjligheter till påverkan på beslut och inriktning* samt *Nationella minoriteters förutsättningar/kapacitet för inflytande och delaktighet*.

Delområdet språk och kulturell identitet redovisas utifrån indikatorerna - *Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur* samt *Information om rättigheter på nationella minoritetsspråk*.

Metod och kunskapsunderlag

Uppföljningarna bygger dels på resultat med utgångspunkt i enkäter och redovisningar från kommuner, regioner och länsstyrelser och dels från dialoger med representanter för nationella minoriteter och urfolket samerna.

Övriga kunskapsunderlag är Länsstyrelsen och Sametingets samråd med företrädare för samerna och nationella minoriteters organisationer, fortlöpande kontakter med förvaltningsmyndigheter och enskilda representanter från nationella minoritetsgrupper.

Länsstyrelsen och Sametinget har även tagit del av myndigheters redovisningar av det minoritetspolitiska uppdraget som de haft i uppdrag att redovisa till uppföljningsmyndigheterna.

Referensgrupp och Sametingets språknämnd

En referensgrupp med representanter för de judiska, romska, sverigefinska och tornedalska minoriteterna samt Sametingets språknämnd har följt arbetet och lämnat värdefulla synpunkter och inspel till uppföljningsrapporten. Deltagarna i referensgruppen representerade organisationerna Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige, Franzwagner Sällskapet, Judiska Centralrådet, Svenska Tornedalingars Riksförbund, Sverigefinländarnas delegation, Sverigefinska Riksförbundet och Sveriges Jiddischförbund.

Disposition

Rapporten inleds med en sammanfattning av de mest väsentliga resultaten och slutsatserna från undersökningen av mål och riktlinjer på kommunal och regional nivå och uppföljningen av indikatorer för minoritetspolitikens delområden. Här ges även en sammanfattning av Länsstyrelsen och Sametingets minoritetspolitiska uppdrag och resultat.

Därefter kommer två mer omfattande kapitel med resultat och bedömningar av undersökningen respektive uppföljningen. Kapitlen avslutas med förslag på åtgärder.

Dessa följs av kapitel med Länsstyrelsen och Sametingets gemensamma respektive separata uppdrag kopplat till minoritetspolitiken. I anslutning till redovisningarna lämnas bedömningar och förslag på åtgärder.

Avslutningsvis finns en sammanställning av myndigheters redovisningar av uppdrag inom minoritetspolitiken.

I bilagor finns resultaten utifrån delområdena i form av tabeller (bilaga 1), redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena (bilaga 2) enkätfrågorna till kommuner och regioner (bilaga 3) och till länsstyrelserna (bilaga 4) samt information om enkätundersökningarna (bilaga 5)

Mål och riktlinjer på kommunal och regional nivå

Uppföljningsmyndigheterna har i årets enkätundersökning till kommuner och regioner ställt frågor om deras arbete med minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Även i enkäten till länsstyrelserna har frågan ställts om myndigheterna har styrdokument för arbetet med nationella minoriteters rättigheter. I detta kapitel redovisas resultaten.

Kommuner och regioner

I den förstärkta minoritetslagen, som trädde i kraft 1 januari 2019, har det införts en skyldighet för kommuner och regioner att anta mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. I propositionen En stärkt minoritetspolitik 2017/18:199⁴ anges att denna skyldighet förväntas skapa en ökad kunskap och medvetenhet om minoritetspolitiken och ge en tydlig signal till kommuner och regioner att de berörs och har ansvar för implementeringen av minoritetslagstiftningen. Arbetet med att ta fram mål och riktlinjer antas leda till processer som ökar medvetenheten om minoritetspolitiken bland politiker och tjänstepersoner, exempelvis genom att olika förvaltningar involveras i framtagandet.

I propositionen anges även att arbetet med framtagandet av mål och riktlinjer kommer att kräva insatser från tjänstepersoner samt involvera förvaltningar och beslutande församlingar. Kommuner och regioner kompenseras ekonomisk för arbetet genom en höjning av det generella statsbidraget under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Under en fyraårsperiod tillförs de 66 400 kronor vardera där 70 procent beräknas motsvara kostnaderna för förvaltningars arbete med att utarbeta mål och riktlinjer och 30 procent kostnaderna för den politiska beredningen.

I förarbetena tydliggörs att kommuner och regioner i första hand bör sträva efter att integrera mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet i andra styrdokument om mänskliga rättigheter och demokratifrågor. En sådan integrering förväntas bidra till en förståelse för att de nationella minoriteterna och urfolket samernas rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna. Ett annat sätt att anta minoritetspolitiska mål och riktlinjer är att integrera dem i ordinarie styrdokument, exempelvis verksamhetsplaner eller strategiska planer. I författningskommentarer till lagbestämmelsen nämns att det inte finns något som hindrar att kommuner och regioner upprättar separata handlingsplaner eller andra styrdokument för det minoritetspolitiska arbetet.

Ansaret för den närmare utformningen överlämnas till kommuner och regioner att anpassa efter lokala och regionala förhållanden. Det centrala för regeringen är att kommuner och regioner förhåller sig strategiskt och systematiskt till sitt ansvar.

⁴ En stärkt minoritetspolitik, prop 2017/18:99 s 31

Enkätresultat

Mål och riktlinjer

I enkätsvaren uppger en majoritet av kommunerna och regionerna att de antingen har antagit mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet eller att arbete pågår men att beslut inte har fattats ännu.

I förvaltningsområdena uppger 26 procent av kommunerna att de antagit mål och riktlinjer under 2019 och 19 procent att mål och riktlinjer varit antagna sedan tidigare år.⁵ I över hälften av kommunerna pågår arbetet men beslut har ännu inte hunnit fattas. Tre kommuner har inte påbörjat arbetet vilket de förklarar med tidsbrist eller att arbetet inte har kunnat prioriteras.

I förra årets enkätundersökning uppgav 36 procent av regionerna i förvaltningsområdena att de hade mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter. I år redovisar samtliga utom en att de antingen har antagna mål och riktlinjer eller att arbetet pågår. Den region som inte har arbetat med mål och riktlinjer förklarar att de inte fullt ut har hunnit organisera sig för uppdraget.

Hälften av kommunerna utanför förvaltningsområdena har uppgett att de antingen antagit mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet eller att arbetet pågår. Detta är en positiv utveckling jämfört med 2018 då i stort sett alla saknade mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter.

Den andra hälften av kommuner utanför förvaltningsområdena har inte kommit igång med framtagandet av mål och riktlinjer eller vet inte om arbetet sker. Detta förklaras av kommunerna med att befintliga mål och riktlinjer ska ses över och ändras, att arbetet kommer att påbörjas inför nästkommande budgetarbete, att det inte är en prioriterad fråga då de har många andra utmaningar, att ärendet inte har förts upp på den politiska agendan och att det saknas resurser och tid.

Ett fåtal kommunsvar visar även på okunskap om nationella minoriteters rättigheter och kravet på mål och riktlinjer, till exempel att arbetet inte innefattar deras verksamhet, att de inte har några nationella minoriteter eller att kommunen inte har uppmärksammat att de har denna skyldighet. Denna typ av svar är dock mer sällsynta jämfört med tidigare års undersökningar.

Endast två regioner utanför förvaltningsområdena har besvarat enkäten. En uppger att de har antagit mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet under 2019 och en har inte arbetat med detta och ger ingen förklaring till varför.

5 År 2018 redovisade 65 procent att de hade mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter. Bristen på överensstämmelse indikerar att många kommuner har haft mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter men att styrdokumentet inte varit förankrade eller beslutade på politisk nivå.

Tabell 1. Kommuner och regioner som har arbetat med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	201	78	106	15	2
Mål och riktlinjer är antagna sedan tidigare år	22 (11)	15 (19)	3 (3)	4 (27)	0 (0)
Mål och riktlinjer är antagna under 2019	31 (16)	20 (26)	8 (8)	2 (13)	1 (50)
Arbetet med mål och riktlinjer pågår men beslut har ännu inte fattats	89 (44)	40 (51)	41 (39)	8 (53)	0 (0)
Nej	50 (25)	3 (4)	45 (42)	1 (7)	1 (50)
Vet ej	9 (4)	0 (0)	9 (8)	0 (0)	0 (0)

FO = förvaltningsområde

Vilka nationella minoriteter omfattas?

Majoriteten av kommunerna och regionerna som antagit eller arbetar med att anta minoritetspolitiska mål och riktlinjer har omfattat samtliga nationella minoriteter.

Kommuner som ingår i förvaltningsområdena har dock i mindre utsträckning tagit med samtliga minoriteter i målen och riktlinjerna. Kommunerna motiverar detta med att det inte finns eller är svårt att hitta representanter för alla minoritetsgrupper i kommunen och att deras arbete omfattar den minoritet och det minoritetsspråk som kommunen ingår i förvaltningsområde för. Kommuner som uppger att de inte omfattat samtliga minoriteter i sina mål och riktlinjer är representerade i alla tre förvaltningsområden.

Tabell 2. Kommuner och regioner som omfattat samtliga fem nationella minoriteter i målen och riktlinjerna för det minoritetspolitiska arbetet, av de kommuner och regioner som har antagit mål och riktlinjer eller där arbetet pågår. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	140	75	50	14	1
Ja	113 (81)	54 (72)	45 (90)	13 (93)	1 (100)
Nej	27 (19)	21 (28)	5 (10)	1 (7)	0 (0)

Former för minoritetspolitiska mål och riktlinjer

Majoriteten av kommunerna, både i och utanför förvaltningsområdena, har valt att ta fram mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete i separata handlingsplaner eller styrdokument. Några har integrerat dem i ordinarie verksamhetsplaner eller strategiska planer eller i handlingsplaner eller riktlinjer om mänskliga rättigheter, demokratifrågor eller liknande.

I regionerna ser det mer olika ut. Ett flertal har integrerat målen och riktlinjerna i ordinarie verksamhetsplaner eller styrdokument kopplade till mänskliga rättigheter eller liknande. Några har även tagit fram mål och riktlinjer i separata handlingsplaner.

De flesta som lämnat kommentarer i svarsalternativet annat har förklarat att arbetet med mål och riktlinjer pågår och att det är för tidigt att svara på frågan. Några har redovisat att mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet kommer att integreras i styrdokument för regionala biblioteks- och kulturplaner och i arbetet med jämlikhet, social hållbarhet och Agenda 2030.

Tabell 3. Olika former för kommuners och regioners minoritetspolitiska mål och riktlinjer, av de som har antagit mål och riktlinjer eller där arbetet pågår. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	142	75	52	14	1
Integrerade i ordinarie styrdokument	31 (22)	21 (28)	5 (10)	5 (36)	0 (0)
Integrerade i andra styrdokument	25 (18)	9 (12)	8 (15)	7 (50)	1 (100)
Framtagna i separata handlingsplaner/ styrdokument	86 (61)	50 (67)	30 (58)	6 (43)	0 (0)
Annat	34 (24)	13 (17)	15 (29)	6 (43)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Beslut och uppföljning av minoritetsarbetet

I stort sett alla kommuner och regioner som har beslutat om mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete har gjort det på politisk nivå. I ett fåtal kommuner och regioner har mål och riktlinjer beslutats av förvaltningschef eller enhetschef. Detta stämmer också väl överens med vad som framkom i förra årets enkätundersökning.

Även uppföljning av målen och riktlinjerna sker oftast på politisk nivå, även om det i några kommuner och regioner åvilar förvaltningschef, enhetschef eller tjänsteperson att följa upp arbetet.

Tabell 4. Nivå i kommuner och regioner där mål och riktlinjer beslutats, av de kommuner och regioner som har antagit mål och riktlinjer eller där arbetet pågår. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	142	75	52	14	1
Fullmäktige/styrelse/nämnd	115 (81)	71 (95)	35 (67)	8 (57)	1 (100)
Ansvarig förvaltningschef	3 (2)	1 (1)	1 (2)	1 (7)	0 (0)
Ansvarig enhetschef	1 (1)	0 (0)	0 (0)	1 (7)	0 (0)
Ansvarig tjänsteperson	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Ej beslutat	21 (15)	3 (4)	15 (29)	3 (22)	0 (0)
Vet ej	2 (1)	0 (0)	1 (2)	1 (7)	0 (0)

Tabell 5. Nivå i kommuner och regioner där mål och riktlinjer följs upp, av de kommuner och regioner som har antagit mål och riktlinjer eller där arbetet pågår. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	138	71	52	14	1
Fullmäktige/styrelse/nämnd	61 (44)	36 (51)	18 (35)	7 (50)	0 (0)
Ansvarig förvaltningschef	18 (13)	8 (11)	8 (15)	2 (14)	0 (0)
Ansvarig enhetschef	7 (5)	5 (7)	1 (2)	1 (7)	0 (0)
Ansvarig tjänsteperson	11 (8)	8 (11)	3 (6)	0 (0)	0 (0)
Ej beslutat	31 (23)	10 (14)	18 (34)	3 (22)	0 (0)
Vet ej	10 (7)	4 (6)	4 (8)	1 (7)	1 (100)

Verksamhetsområden som omfattas i styrdokumentet

Frågor om nationella minoriteters språk och kultur omfattas i majoriteten av kommuners och regioners minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Även förskole- och äldreomsorgsverksamheter inkluderas i flertalet av förvaltningskommunernas styrdokument. Ungefär hälften av kommunerna utanför förvaltningsområdena har inkluderat skola och förskola i styrdokumentet.

Flera regioner i förvaltningsområdena har omfattat hälso- och sjukvård i sina mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

Exempel på andra verksamhetsområden som nämns är idrott och fritid, individ- och familjeomsorg, kostservice, konsument- och medborgarservice, samhällsbyggnad, miljö, plan- och bygg, regional utveckling, kollektivtrafik, arbetsmarknad, bostad och näringslivsutveckling. Några framhåller också att ambitionen är att mål och riktlinjer ska omfatta samtliga verksamhetsområden.

Tabell 6. Verksamhetsområden som omfattas av kommuners och regioners mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet, av de kommuner och regioner som har antagit mål och riktlinjer eller där arbetet pågår. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	139	75	49	14	1
Kultur och språk	117 (84)	73 (97)	31 (63)	12 (86)	1 (100)
Förskola	94 (68)	72 (96)	22 (45)	0 (0)	0 (0)
Skola	83 (60)	56 (75)	27 (55)	0 (0)	0 (0)
Utbildningsverksamhet förutom förskola och skola	46 (33)	39 (40)	15 (31)	1 (7)	0 (0)
Äldreomsorg	102 (73)	73 (97)	29 (60)	0 (0)	0 (0)
Hälso- och sjukvård	45 (32)	21 (28)	14 (29)	10 (71)	0 (0)
Annat	52 (37)	15 (20)	27 (55)	10 (71)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Inflytande och delaktighet

Drygt 40 procent av kommunerna och regionerna uppger att de gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande och delaktighet i arbetet med minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Majoriteten av dessa ingår i förvaltningsområdena.

Ett fåtal kommuner utanför förvaltningsområdena erbjuder möjligheter till inflytande för nationella minoriteter i arbetet med mål och riktlinjer.

Tabell 7. Kommuner och regioner som gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande och delaktighet i arbetet med minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	196	77	102	15	2
Ja	81 (41)	59 (76)	12 (12)	10 (67)	0 (0)
Nej	54 (28)	9 (12)	40 (39)	3 (20)	2 (100)
Vet ej	6 (3)	0 (0)	6 (6)	0 (0)	0 (0)
Ej aktuellt	55 (28)	9 (12)	44 (43)	2 (13)	0 (0)

Kommuner och regioners framgångar och utmaningar i arbetet

Kommuner och regioner har i öppna enkätsvar fått beskriva vad som varit framgångsrikt och utmanande i deras arbete med att ta fram mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

Exempel på framgångar

- Minoriteternas synpunkter har fått forma mål och riktlinjer genom samråd i en tidig fas i arbetet.
- Politiken har varit delaktig i processen från start och det minoritetspolitiska arbetet är nu en integrerad del i nämndernas verksamhetsplanering.
- Olika förvaltningar har varit med och format sina egna mål och riktlinjer.
- Minoritetsarbetet bedrivs inom ramen för mänskliga rättigheter och social hållbarhet och finns både på kommunledningsnivå och inom linjeverksamheterna.
- Det finns en samsyn om prioriterade utvecklingsområden och samverkan med civila samhället.

Exempel på utmaningar

- Det är svårt att bryta ner minoritetslagens intentioner i konkreta mål som går att mäta och följa upp, mätbara nyckeltal finns varken i SKR:s kolada eller i andra av staten angivna indikatorer.
- Det finns inga minoritetsgrupper att föra dialog eller samverka med vilket gör att målen och riktlinjerna riskerar att enbart utgå från kommunens/regionens perspektiv.
- Att lyfta frågor om nationella minoriteter och låta dem få plats i samband med framtagande och revidering av styrande dokument.
- Den nationella minoriteten och minoritetsspråket i förvaltningsområdet står högre i rang än de minoriteter och minoritetsspråk som inte har förvaltningsområde. Underskott i budgeten som helhet gör att det blir svårt att jobba med dessa grupper som inte får nån som helst finansiering.
- Ett befarat ekonomiskt läge riskerar att tränga ut mindre etablerade perspektiv i periferin.

Länsstyrelserna

Det finns inget motsvarande lagkrav om minoritetspolitiska mål och riktlinjer för övriga förvaltningsmyndigheter som det finns för kommuner och regioner. Länsstyrelsen och Sametinget har dock kontinuerligt betonat vikten av mål och riktlinjer för minoritetsarbetet och har därför i årets enkät till länsstyrelserna efterfrågat deras arbete med styrdokument.

Enkätresultat

Drygt hälften av länsstyrelserna har handlingsplaner, riktlinjer eller motsvarande för arbetet med nationella minoriteters rättigheter. I jämförelse med 2017 är det en ökning. Länsstyrelser som ingår i förvaltningsområdena har i större utsträckning styrdokument för sitt minoritetspolitiska arbete.

Några länsstyrelser har valt att inkludera arbetet med nationella minoriteter i andra handlingsplaner om till exempel mänskliga rättigheter och jämlikhet. Ytterligare några förklarar att arbetet med att ta fram handlingsplaner pågår.

Tabell 8. Länsstyrelser som har handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument för arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	21	15	6
Ja	11 (52)	9 (60)	2 (33)
Nej	10 (48)	6 (40)	4 (67)

Av länsstyrelserna som har styrdokument för arbetet med nationella minoriteter uppger alla utom en att samtliga nationella minoriteter och urfolket samerna omfattas i styrdokumentet.

Tabell 9. Länsstyrelser som omfattar samtliga fem nationella minoriteter i myndighetens handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument, av de 11 länsstyrelser som har handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
<i>Antal svar på frågan</i>	11	9	2
Ja	10 (91)	8 (89)	2 (100)
Nej	1 (9)	1 (11)	0 (0)

Bedömningar

Resultaten visar en positiv utveckling av kommuner, regioner och länsstyrelserns arbete med mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete, i jämförelse med 2018. Sammantaget förefaller det som att den nya skyldigheten enligt 5b § i minoritetslagen att anta minoritetspolitiska mål och riktlinjer har ökat medvetenheten om minoritetspolitiken och ansvaret för implementeringen på lokal och regional nivå. Sannolikt har även uppföljningsmyndigheternas riktade informationsinsatser om den förstärkta lagstiftningen bidragit till resultatet.

Liksom vid uppföljningsmyndigheternas tidigare undersökningar visar resultaten att det finns stora skillnader mellan de kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena och övriga. Förekomsten av förvaltningsområden tillsammans med statsbidraget är av fortsatt stor betydelse för i vilken utsträckning kommuner och regioner tagit fram mål och riktlinjer. Det påverkar också i vilken omfattning som alla nationella minoritetsgrupper och urfolket samerna omfattats av dokumenten och getts inflytande i arbetet.

De flesta kommuner, regioner och länsstyrelser som antagit mål och riktlinjer har inkluderat samtliga nationella minoritetsgrupper och urfolket samerna i sina dokument. Kommuner som ingår i förvaltningsområdena har dock i mindre utsträckning omfattat samtliga grupper. En konsekvens av detta blir att de som enbart fokuserar på sina särskilda åtaganden inom förvaltningsområdena inte uppmärksammar sina övriga åtaganden enligt minoritetslagen. Störst negativ effekt får detta för de judiska och romska minoriteterna som inte omfattas av något förvaltningsområde och som ofta hamnar vid sidan av arbetet för minoriteters rättigheter. Detta är något som också påtalats av romska och judiska representanter.

Nationella minoriteter och urfolket samernas möjlighet till inflytande och delaktighet är centralt för att minoritetspolitiken ska förverkligas. Från och med 2019 ställs därför högre krav på förvaltningsmyndigheter att samråda, enligt 5, 5a §§ i minoritetslagen. Det är därför anmärkningsvärt att resultaten visar att många kommuner och regioner har tagit fram mål och riktlinjer utan att samtliga minoriteter och samerna getts möjlighet till inflytande. Detta medför sannolikt att dessa mål och riktlinjer inte stämmer överens med minoriteterna och samernas bild av situationen och bedömningar om relevanta insatser. Även här påverkas romer och judar i större utsträckning då deras brist på inflytande leder till att deras frågor i mindre utsträckning omfattas.

För den romska minoriteten finns den särskilda strategin för romsk inkludering som ger romerna ett visst inflytande och delvis kompenserar avsaknaden av ett förvaltningsområde. När det gäller den judiska minoriteten finns inte någon strategi.

Utmaningar

Trots en generell positiv utveckling med framtagande av mål och riktlinjer går det inte att bortse från att hälften av kommunerna utanför förvaltningsområdena inte kommit igång med arbetet eller uppger att de inte vet om arbete sker. Här kvarstår en rad utmaningar för dessa kommuner.

Det behövs omfattande kunskapshöjande insatser, både om minoriteterna och om samerna samt minoritetslagstiftningen för att kommunerna och regionerna ska komma vidare med sina åtaganden om att ta fram minoritetspolitiska mål och riktlinjer.

I de kommuner och regioner som antagit mål och riktlinjer utan att ge samtliga grupper möjlighet till inflytande återstår ett arbete med att inbjuda till samråd eller andra former av inflytande i det fortsatta arbetet.

Förslag till åtgärder

Se sidan 33.

Uppföljning minoritetspolitikens delområden

Här redovisas resultat utifrån indikatorer för minoritetspolitikens delområden: diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet. Resultaten utgår från sex utvalda indikatorer.

Underlagen som ligger till grund för denna redovisningsdel är enkätundersökningar till kommuner och regioner samt till länsstyrelserna (se bilaga 3, 4, 5). I redovisningen görs resultatjämförelser med åren 2017 och 2018. Se vidare tabeller i bilaga 1.

Diskriminering och utsatthet

I detta avsnitt redovisas utvecklingen inom delområdet diskriminering och utsatthet utifrån indikatorn *Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter*.

Kommuner och regioner

Inom förvaltningsområdena

Drygt hälften av kommunerna och regionerna har genomfört utbildningar eller liknande insatser om nationella minoriteters rättigheter riktade till förtroendevalda och tjänstepersoner på ledningsnivå. Det är en minskning jämfört med 2018.

Ungefär 40 procent av kommunerna och drygt hälften av regionerna har utbildat sin personal om diskrimineringsfrågor som även omfattat nationella minoriteter. Dessa utbildningsinsatser har ökat jämfört med förra året.

Knappt hälften av kommunerna och nästan 70 procent av regionerna uppger att de genomfört andra insatser för att motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter. Exempel är arbete med mänskliga rättigheter, likabehandlingsplaner, utbildningar i rättighetsbaserat arbetssätt, arbete för antidiskriminering och jämlikhet. Denna typ av insatser har ökat jämfört med förra året framförallt i regionerna.

Utanför förvaltningsområdena

Ett fåtal kommuner har utbildat förtroendevalda och tjänstepersoner på ledningsnivå om nationella minoriteters rättigheter. Detsamma gäller kommuner som utbildat personalen om diskrimineringsfrågor som även omfattat nationella minoriteter. Insatserna har minskat rejält jämfört med 2018.

Knappt 30 procent av kommunerna uppger att de genomfört andra insatser för att motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter, vilket är en ökning jämfört med förra året. Exempel är minoritetspolitiska mål och riktlinjer och synliggörande av nationella minoriteter genom till exempel flaggning på minoriteternas minnesdagar.

Ingen av regionerna har genomfört några utbildningsinsatser för att förebygga och motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter.

Länsstyrelserna

Drygt 70 procent av länsstyrelserna har genomfört interna utbildningar för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter och det allmännas ansvar. Nästan alla har utbildat personalen om mänskliga rättigheter och diskrimineringslagen där även nationella minoriteter varit inkluderade. Myndigheterna har även genomfört andra interna och externa insatser under året för att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter. Insatserna har ökat jämfört med 2017.

Inflytande och delaktighet

I detta avsnitt redovisas utvecklingen inom delområdet inflytande och delaktighet utifrån indikatorerna:

- *Former för inflytande och delaktighet*
- *Möjligheter till påverkan på beslut och inriktning*
- *Nationella minoriteters förutsättningar/kapacitet för inflytande och delaktighet*

Kommuner och regioner

Inom förvaltningsområdena

Majoriteten av kommunerna och regionerna har under året gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande och delaktighet genom strukturerade samråd. Hälften av kommunerna har även gett inflytande genom representation i råd för äldrefrågor. Referensgrupper, remissinstanser och representation i ungdomsråd är ytterligare sätt för minoriteterna att få inflytande. Några kommuner och regioner har även uppgett andra inflytandeformer såsom öppna möten/samråd, inflytande för vårdnadshavare för förskolebarn och inflytande vid kulturella evenemang. Årets resultat visar dock att nationella minoriteters inflytande och delaktighet har minskat något i kommunerna jämfört med 2018.

Sverigefinnar har störst möjlighet till inflytande och delaktighet och judar och tornedalingar har minst möjlighet. Även om nationella minoriteters inflytande har minskat något jämfört med tidigare undersökningar så visar årets resultat att fler minoritetsgrupper omfattats av kommuners och regioners olika inflytandeformer.

Kommuner och regioners samråd är oftast rådgivande och öppna för alla organisationer och individer som vill delta och på samråden behandlas framförallt frågor om språk och kultur samt statsbidrag, äldreomsorg och förskola.

Knappt 10 procent av kommunerna har gett inflytande genom representation i ungdomsråd eller motsvarande.

Nationella minoriteters inflytande och delaktighet har framförallt påverkat kommuners och regioners beslut och inriktning inom kultur- och språkområdet. Det är ingen skillnad jämfört med 2018. Äldreomsorg och förskola är också verksamhetsområden där nationella minoriteters inflytande påverkat. Regionerna uppger även frågor om hälso- och sjukvård. Omkring hälften av kommunerna och regionerna ger ersättning för nationella minoriteters medverkan i samråd, vilket är en ökning bland kommunerna.

Utanför förvaltningsområdena

Endast ett fåtal kommuner erbjuder nationella minoriteter inflytande genom strukturerade samråd. Motsvarande gäller för representation i råd för äldre frågor. Det är en minskning jämfört med 2018 vad gäller inflytande i äldre frågor. Inflytande genom ungdomsråd har också minskat.

Kommuner och regioner ger framförallt sverigefinnar möjlighet till inflytande och delaktighet och judar och tornedalingar minst möjlighet. Även om möjligheterna till inflytande har minskat jämfört med förra årets undersökning så har andelen kommuner som uppger att de ger judar, tornedalingar och samer inflytande fördubblats och romer och sverigefinnar tredubblats jämfört med 2017.

De få kommuner som har strukturerade samråd har framförallt omfattat frågor om språk och kultur och det är också kring dessa frågor som minoriteternas inflytande framförallt påverkat beslut och inriktning. Ingen av dessa kommunerna har gett ersättning för medverkan.

Länsstyrelserna

Drygt 40 procent av länsstyrelserna, de flesta i förvaltningsområdena, har analyserat vilka delar av verksamheterna som är särskilt relevanta för nationella minoriteter att ha inflytande över. Drygt hälften har gett nationella minoriteter inflytande genom strukturerade samråd och fyra av dem ger ersättning för minoriteternas medverkan. Detta är en ökning jämfört med 2017. Ett fåtal ger även inflytande genom referensgrupper och fokusgrupper samt genom remissinstanser.

Myndigheterna ger framförallt sverigefinnar och samer möjligheter till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem. Det är ingen skillnad jämfört med 2017. Romer och tornedalingar ges minst möjlighet till inflytande, vilket är en minskning för romer och oförändrat för tornedalingar. Trots förstärkningen i minoritetslagen från 2019 är det endast ett fåtal länsstyrelser som har genomfört insatser för barns och ungas inflytande och samråd.

Språk och kulturell identitet

I detta avsnitt redovisas utvecklingen inom delområdet språk och kulturell identitet utifrån indikatorerna:

- *Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur*
- *Information om rättigheter på nationella minoritetsspråk*

Kommuner och regioner

Inom förvaltningsområdena

Samtliga kommuner och en majoritet av regionerna har genomfört kulturella aktiviteter under året som till exempel teater, film, dans och utställningar. Andra vanliga insatser är tillgängliggörande av böcker och tidskrifter på minoritetsspråk och om nationella minoriteter på bibliotek, information på minoritetsspråken, språkpaket och språkrevitalisering. Nivån på insatserna är ungefär detsamma som föregående år.

Drygt 70 procent av kommunerna har erbjudit modersmål på minoritetsspråk i förskolan och något färre i förskoleklass. Det är en minskning jämfört med 2018. Även modersmålsundervisning i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan respektive gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan har erbjudits i närmare 90 respektive 45 procent av kommunerna. Det är knappt någon förändring jämfört med förra året.

Finska är det minoritetsspråk som till störst del omfattats av kommuner och regioners språk- och kulturinsatser och jiddisch det som omfattats minst.

Kommuner och regioner har informerat de nationella minoriteterna om deras rättigheter och om det allmännas ansvar på flera olika sätt. Informationen ges vanligen via webbplats, seminarier och möten, broschyrer och sociala medier. Nivån på informationsinsatserna är jämförbara med 2017. Drygt 70 procent av kommunerna har informerat föräldrar inom förskolan och hälften har gett information till elever och föräldrar inom skolan. Även dessa informationsinsatser är oförändrade jämfört med 2017. Majoriteten av kommunerna har informerat om rätten till äldreomsorg på nationella minoritetsspråk, vilket är en ökning jämfört med 2017. Drygt 60 procent har också gett information inom ramen för biståndshandläggningen. Informationen ges till största delen på svenska och finska och i minst utsträckning på jiddisch.

Utanför förvaltningsområdena

Den vanligaste insatsen i kommunerna har varit att tillgängliggöra böcker och tidskrifter på minoritetsspråk och om de nationella minoriteterna på bibliotek. Knappt 30 procent har också genomfört kulturella aktiviteter. Jämfört med förra året har insatserna ökat.

Drygt 20 procent har erbjudit modersmål på minoritetsspråk i förskola och förskoleklass och hälften har erbjudit modersmålsundervisning i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan. Något färre har även erbjudit modersmålsundervisning i gymnasieskolan. Jämfört med förra året har dessa utbildningsinsatser minskat, undantaget modersmålsundervisning i grundskolan som är oförändrad och modersmålsundervisning i gymnasieskolan som ökat något.

Finska är det minoritetsspråk som i störst utsträckning omfattats av kommunernas språk- och kulturinsatser medan jiddisch och meänkieli omfattats minst.

Det vanligaste sättet för kommunerna att informera har varit genom webben. Knappt 30 procent har gett information till elever och föräldrar inom skolan och något färre har informerat föräldrar inom förskolan. Information om specifika rättigheter inom förskolan och skolan har ökat något jämfört med 2017. Informationen är till största delen på svenska och finska och i minst utsträckning på meänkieli och samiska. Det är ovanligt att kommunerna informerar om rätten till äldreomsorg på nationella minoritetsspråk och likaså ge information inom ramen för biståndshandläggningen.

Länsstyrelserna

Samtliga länsstyrelser har genomfört insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kulturer. Den vanligaste har varit flaggning på minoriteternas högtids- och minnesdagar samt olika språk- och kulturprojekt. Detta är en ökning i jämförelse med 2017. Knappt hälften har genomfört insatser för att särskilt främja barns utveckling av sitt nationella minoritetsspråk och sin kulturella identitet. Exempel är samarbete med bibliotek med barn och unga som särskild målgrupp och arbete med barnrättsperspektiv och barnkonventionen.

Knappt hälften har inventerat sin personals språkkompetens och några fler uppger att de har kapacitet för enskilda att använda finska, meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter. Detta gäller dock framförallt i det språk som myndigheten ingår i förvaltningsområde för. Det är ingen större förändring jämfört med 2017.

Samtliga länsstyrelser informerar de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter på webben och flertalet gör det också på seminarier och möten. Nivån på informationsinsatser är samma som 2017. De flesta länsstyrelser informerar på svenska, finska och samiska. Fler länsstyrelser informerar på jiddisch, romani chib och samiska jämfört med 2017.

Bedömningar

Resultaten visar att kommuner och regioners minoritetspolitiska insatser under 2019 har legat på ungefär samma nivå som 2017. Liksom tidigare har insatser genomförts i betydligt högre utsträckning inom förvaltningsområdena än utanför. Minoritetslagens förstärkning vad gäller informationsskyldighet enligt 3 § samt skyldigheten att samråda enligt 5, 5a §§ har hittills inte fått något större genomslag i kommuner och regioner. En positiv utveckling har skett hos länsstyrelserna vilket sannolikt beror på det uppdrag i regeringsbrevet som länsstyrelserna haft samt aktiviteter inom det länsstyrelsenätverk som uppföljningsmyndigheterna samordnar.

Minoritetspolitiken har hittills haft begränsade effekter för delområdet diskriminering och utsatthet. Utanför förvaltningsområdena har insatserna till och med minskat vilket är allvarligt. För att motverka diskriminering och utsatthet så behöver kunskapen om nationella minoriteter och urfolket samer öka och sambanden med diskriminering och utsatthet synliggöras. Detta är avgörande för att kommuner och regioner ska kunna genomföra lämpliga insatser mot antisemitism, antiziganism och andra former av diskriminering. Även kunskap för att motverka rasism och hatbrott mot grupperna behöver öka.

Den senaste tidens händelser efter domen i Girjas målet aktualiserar behovet av insatser ytterligare. Efter Högsta domstolens avgörande, som ger Girjas sameby rätt att besluta om vem som får jaga och fiska på samebyns område, har näthat mot samer accelererat i sociala medier. Rasism mot samer och andra typer av hatbrott har ökat. Det kan yttra sig i form av mobbning i skolan och hot om våld och kränkningar i sociala medier. Det förekommer även djurplågeri av renar och skändande av renar som plågats till döds.

Nationella minoriteter och urfolket samers möjligheter till inflytande och samråd är fortfarande betydligt högre i kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena. Det finns en tydlig koppling till de särskilda åtaganden som gäller för kommuner och regioner i förvaltningsområdena samt det statsbidrag som de får som kompensation för sina merkostnader.

Årets resultat visar på en viss positiv utveckling där fler grupper än tidigare omfattats av kommuner och regioners olika inflytandeformer. Här finns ett tänkbart samband med ändringen i 5 § i minoritetslagen där uttrycket ”representanter för” har tagits bort. Ändringen kan ha gjort det enklare för förvaltningsmyndigheter att hitta samrådspartners. Det kan också tyda på att det pågår ett utvecklingsarbete av inflytandeformerna i dessa kommuner och regioner.

I övrigt går det inte att se att skyldigheterna enligt 5 § i minoritetslagen om att samråda med nationella minoriteter och samer medfört någon större förändring under året hittills. Samma slutsats gäller 5 a § som syftar till att öka barns och ungas möjlighet till inflytande och samråd i frågor som berör dem.

Delområdet språk och kulturell identitet ses som centralt i politikområdet. Det är också inom detta område som flest insatser skett och följaktligen också här som minoriteter och samer haft störst möjlighet till inflytande och delaktighet.

Det finns en ovillkorlig skyldighet för alla kommuner och regioner att informera om nationella minoriteters rättigheter. Däremot är det upp till respektive kommun och region att bedöma hur informationen ska utformas och på vilka minoritetsspråk den bör ges på. Av resultaten att döma har information getts i ungefär samma utsträckning som tidigare men formerna har varierat. Många kommuner har efterfrågat översättningar av minoritetslagen och andra informationsmaterial på minoritetsspråken och de samiska språken.

Utmaningar

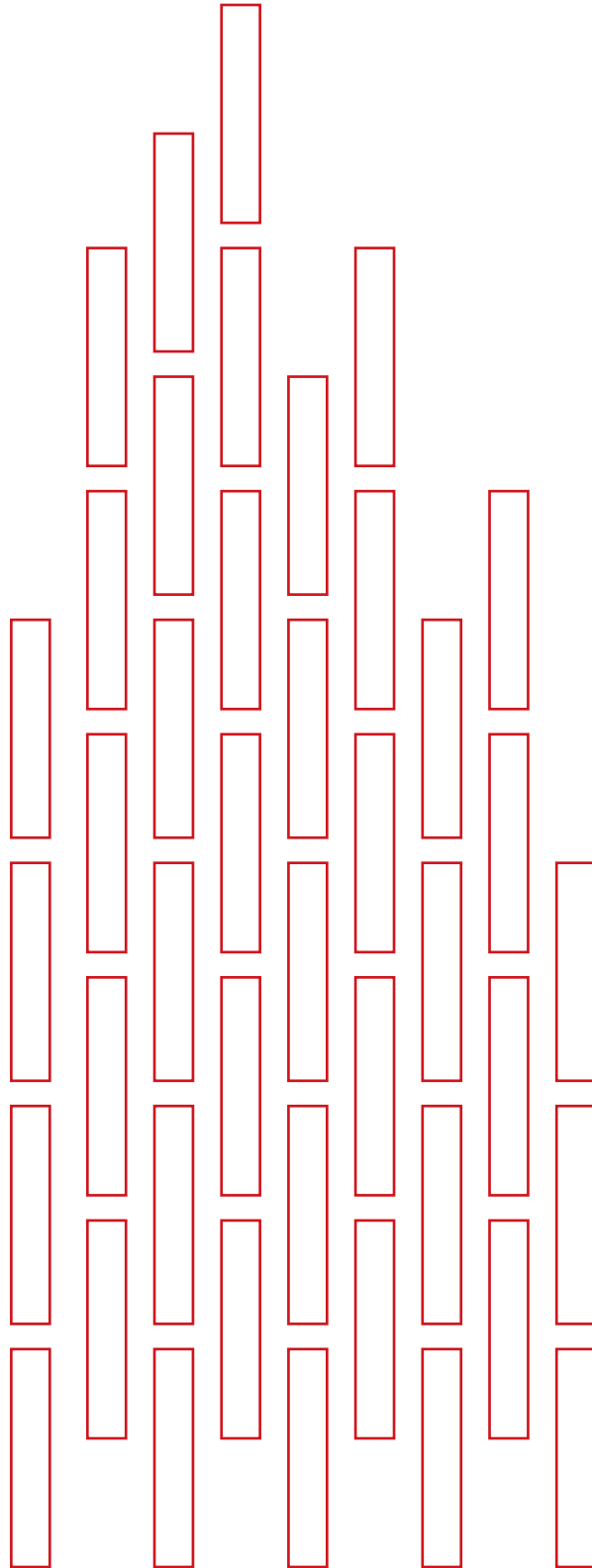
Det återstår många utmaningar inom minoritetspolitikens tre delområden innan minoriteter och samers rättigheter är tillgodosedda på kommunal och regional nivå. Minoriteter och samers möjligheter till inflytande är av avgörande betydelse för att synliggöra gruppernas behov och i förlängningen en förutsättning för att förvaltningsmyndigheterna ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt minoritetslagen.

Flera insatser behövs för att utveckla fungerande samrådsprocesser lokalt och regionalt. Inflytandeformerna behöver omfatta alla nationella minoritetsgrupper och samerna så att deras frågor blir belysta och att deras rättigheter tillgodoses inom alla tre delområden. Ett utvecklingsarbete behöver även ske för att utveckla inflytandeformer för barn och unga.

Förslag till åtgärder

Följande åtgärdsförslag som lämnades i uppföljningsrapporten 2019 är fortfarande aktuella:

- Att uppföljningsmyndigheterna får resurser och uppdrag att utforma och leda ett långsiktigt projekt i samverkan med kommuner och regioner i syfte att fram verktyg för samråd och dialog på lokal och regional nivå
- Att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får i uppdrag att i samarbete med Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer och de nationella minoriteternas ungdomsförbund utveckla former för inflytande för barn och unga från de nationella minoriteterna
- Att regeringen i dialog med den judiska minoriteten tar fram långsiktiga lösningar för att säkerställa den judiska minoritetens rättigheter avseende minoritetspolitikens samtliga delområden

Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag och resultat

I det här kapitlet redovisas vilka kunskapshöjande, stödjande, samordnande och uppföljande insatser som uppföljningsmyndigheterna genomfört gemensamt och separat under året. I kapitlet redovisas även hur årets anslagsmedel har använts samt vilka behov som finns av ytterligare insatser.

Här redovisas också fördelningen av medel enligt förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter, kommunernas kartläggningsarbete, Länsstyrelsens utvecklingsarbete med samordnat samråd, det särskilda regeringsuppdraget avseende strategin för romsk inkludering samt Sametingets utvecklingsarbete med minoritet.se och hur Samiskt språkcentrum genomfört sitt uppdrag.

Länsstyrelsen och Sametingets gemensamma uppdrag

Utgångspunkter för Länsstyrelsen och Sametingets insatser under året har varit den förstärkta minoritetslagstiftningen som trädde i kraft i januari 2019 och resultaten från myndigheternas uppföljningsrapport 2018.⁶

Verksamheten har även detta år präglats av de pågående utredningarna inom minoritetspolitikens område. Fortsatta prioriteringar och effektiviseringar av insatser har krävts eftersom uppföljningsmyndigheterna haft oförändrade resurser sedan 2012.⁷

Förvaltningsområdena har fortsatt att växa och från februari 2019 ingick även Laxå och Kramfors i förvaltningsområdet för finska, Stockholm i förvaltningsområdet för meänkieli och Vindeln, Stockholm och Örnsköldsvik i förvaltningsområdet för samiska. Sammantaget ingick under året 84 kommuner, 15 regioner, 15 länsstyrelser och ytterligare ett flertal statliga myndigheter i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska.

Anslagsmedel

Länsstyrelsen och Sametinget disponerade gemensamt enligt anslag 7:1, ap 3, 1 450 000 kronor till myndigheternas kostnader för stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser. Myndigheterna har under året förbrukat hela anslaget.

Kunskapshöjande insatser

I uppföljningsmyndigheternas uppgifter ingår att sprida kunskap om minoritetslagen och dess genomförande samt om nationella minoriteters rättigheter. Det innebär att på ett effektivt och pedagogiskt sätt kommunicera frågorna till våra målgrupper kommuner, regioner, statliga myndigheter och civilsamhället.

Uppföljningsmyndigheternas bedömning är att arbetet för att öka kunskapen om minoritetspolitiken och nationella minoriteters rättigheter har fått ett bra genomslag i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Det finns dock en konstant efterfrågan på mer information.

⁶ Nationella minoriteter. Minoritetspolitikens utveckling 2018. Inflytande och delaktighet

⁷ År 2010 var anslaget 4 700 000 kronor och 2011 var det 2 450 000 kr. Från 2012 och framåt har anslaget varit 1 450 000 kronor.

Efter uppföljningsmyndigheternas informationssatsning 2018 till samtliga kommuner och regioner så har efterfrågan på kunskapshöjande insatser och stöd ökat kraftigt från hela landet. Detta indikerar att allt fler förvaltningsmyndigheter har uppmärksammat sina åtaganden enligt lagens allmänna bestämmelser men att det finns stor kunskapsbrist och osäkerhet kring tillämpningen.

Digitala insatser

För att effektivisera informationsspridningen och nå ut brett och målgruppsanpassat med kunskap om minoritetslagstiftningen har Länsstyrelsen och Sametinget fortsatt arbetet från 2018 med att utveckla digitala insatser. Insatserna ingår som en del i den så kallade verktygslådan med information och metodstöd på webbplatsen minoritet.se som påbörjats tidigare.

Minoritet.se är fortsatt det viktigaste navet i informationsspridningen och fliken *Minoritetspolitiken* har utökats med ny information, artiklar och nya filmklipp med aktuella föreläsningar från uppföljningsmyndigheternas aktiviteter under året. Åtgärder har även vidtagits för att bli synligare i Google sökfunktion.

På webbplatsen finns en beställningsfunktion för att ladda ner eller beställa informationsmaterial. Uppföljningsmyndigheternas handbok *Nationella minoriteters rättigheter* har reviderats och finns att beställa utan kostnad. Därmed har i princip allt material som uppföljningsmyndigheterna producerat sedan 2010 uppdaterats så att informationen överensstämmer med den förstärkta minoritetslagstiftningen. Totalt gjordes 38 200 beställningar under året.

Allt fler besöker minoritet.se som hade 359 374 sessioner/besök 2019 vilket är en ökning med 17 procent från föregående år och 30 procent i jämförelse med 2017.

Fyra digitala nyhetsbrev om aktuella frågor och aktiviteter inom minoritetspolitikens område har producerats. Intresset för nyhetsbrevet är fortsatt stort och antalet prenumeranter ökar stadigt. Vid årets slut var det närmare 1000 prenumeranter.

Många har efterfrågat översättningar av informations- och utbildningsmaterialen på minoritetsspråken och de samiska språken men det har inte kunnat prioriteras på grund av begränsade resurser.

Grundutbildningar om minoritetslagstiftningen

Kommuner och regioner i förvaltningsområdena har erbjudits grundutbildning om minoritetspolitiken och den förstärkta minoritetslagen. Förutom genomgång av lagstiftningen gavs möjlighet att diskutera tolkning, tillämpning och exempel hämtade från olika verksamheter i förvaltningsområdena.

På önskemål från tidigare utbildningstillfällen hölls två separata utbildningar, en för kommunerna och en för regionerna. Utbildningen till kommunerna genomfördes i samarbete med Skolverket och Socialstyrelsen. Personer från 36 kommuner deltog och en övervägande majoritet var nöjda med utbildningen och tyckte att de fått ny kunskap. Några av deltagarna som arbetat med minoritetsfrågor i många år efterlyste även utbildningar och workshops på fortsättningsnivå.

Utbildningen till regionerna genomfördes i samarbete med Socialstyrelsen och nätverket LORIS - Landsting och regioner i samverkan. På utbildningen deltog tjänstepersoner från 10 regioner. Samarrangemanget var uppskattat och det lämnades önskemål om fler satsningar av liknande slag där regionernas frågor lyfts upp.

Regionala utbildningskonferenser i samarbete med länsstyrelserna

För att nå fler kommuner, regioner och andra regionala aktörer har uppföljningsmyndigheterna uppmuntrat länsstyrelserna att arrangera regionala utbildningskonferenser.

Under verksamhetsåret har konferenser genomförts i Dalarna, Halland, Kronoberg, Skåne, Uppsala och Örebro län. Uppföljningsmyndigheterna, Skolverket och Socialstyrelsen har medverkat i programmen med information om den förstärkta minoritetslagstiftningen. Uppföljningsmyndigheterna har även stått för delar av kostnaderna.

De regionala konferenserna var uppskattade och nådde många aktörer med både teori, praktiska exempel samt möjlighet till erfarenhetsutbyten. Uppföljningsmyndigheterna avser därför att engagera ytterligare länsstyrelser för att fortsätta satsningen med regionkonferenser.

Nätverksträff för tjänstepersoner och politiker i förvaltningsområdena

I maj genomfördes en nätverksträff för tjänstepersoner och politiker i förvaltningsområdena. Temat för träffen var den förstärkta minoritetslagen och delområdet *Inflytande och delaktighet*. Syftet var att sprida resultat från uppföljningsmyndigheternas uppföljningsrapport 2018, samt ge aktuell information och verktyg inom det minoritetspolitiska uppdraget. På programmet medverkade bland annat kulturministern, Sveriges Kommuner och Regioner, Barnombudsmannen, Skolverket, Socialstyrelsen och Samiskt Språkcentrum.

Träffen webbsändes i realtid och föredragen finns publicerade på minoritet.se som en del i uppföljningsmyndigheternas digitala verktygslåda.

På träffen deltog 90 personer och utvärderingen visade att deltagarna tyckte träffen varit bra, att de hade fått nya kunskaper och skapat nya kontakter. Webbsändningen var uppskattad av de som inte kunde närvara på träffen.

Genom åren har det funnits ett stort intresse att delta på uppföljningsmyndigheternas arrangemang. Webbsändningarna har inte inneburit att det blivit färre deltagare på de fysiska arrangemangen utan tvärtom har sändningarna fungerat som komplement och lett till en ökning av det totala antalet deltagare.

Konferens om delaktighet och inflytande

I december genomförde uppföljningsmyndigheterna konferensen *Delaktighet ger mer – om nationella minoriteters rättigheter i offentliga verksamheter*. Syftet var att belysa minoritetspolitikens delområde *Inflytande och delaktighet* och minoritetslagens paragrafer 5, 5 a och 5 b. Genom föreläsningar, panelsamtal och miniseminarier erbjöds teoretisk kunskap och konkreta exempel på hur frågorna kan sättas på dagordningen i kommunal, regional och statlig verksamhet. I programmet medverkade kulturministern, forskare, företrädare för minoritetsorganisationer, tjänstepersoner och politiker från kommuner, regioner och myndigheter samt en expert från Europarådets granskningskommitté för ramkonventionen.

230 personer deltog i konferensen och 124 personer följde den via sändning på webben. Utvärderingen visade att 98 procent var nöjda med upplägget och bedömde att de fått nya insikter och erfarenheter. Webbmaterialen från konferensen finns på minoritet.se som en del i uppföljningsmyndigheternas digitala verktygslåda.

Pågående utvecklingsarbete inom det kunskapshöjande uppdraget

Trots uppföljningsmyndigheternas omfattande stöd- och informationsinsatser till offentlig sektor sedan 2010 finns det fortsatt stora behov av kunskap, metoder och modeller för att möjliggöra det minoritetspolitiska arbetet i praktiken.

Behoven finns dels i de kommuner och regioner som inte ingår i förvaltningsområdena men som har åtaganden enligt minoritetslagens allmänna bestämmelser. Dels finns även återkommande behov av grundläggande kunskap inom förvaltningsområdena till följd av hög personalomsättning bland tjänstepersoner som arbetar med minoritetsfrågorna samt att ansvaret för frågorna ofta flyttas runt. För att hantera den stora kunskapsbristen om nationella minoriteter och samer samt minoritetslagstiftningen har uppföljningsmyndigheterna därför hittills prioriterat utbildningsinsatser på en grundläggande nivå.

Uppföljningsmyndigheterna har dock konstaterat att det behöver utvecklas nya grundläggande utbildningsmaterial men även nya arbetssätt och metoder som kan vara till stöd för de kommuner och regioner som kommit längre i sitt arbete. Detta har även påtalats av företrädare för nationella minoriteter och tjänstepersoner som samordnar frågorna i kommunerna.

Ett utvecklingsarbete har därför påbörjats för att kartlägga vilka primära hinder som kommuner och regioner upplever i sitt arbete och för att identifiera vilket stöd som behövs ytterligare. I dialog med en referensgrupp med kommunala och regionala nyckelpersoner utvecklas modeller, metoder och andra verktyg som kan bidra till att lösa de hinder som identifierats. Projektet är planerat att pågå under 2019 - 2020.

Ett annat utvecklingsarbete som påbörjats är digitalisering av uppföljningsmyndigheternas handbok *Nationella minoriteters rättigheter*. Syftet är att göra den mer interaktiv och spridningsbar. Som digital blir den också mer kostnadseffektiv då tryckkostnader uteblir.

Som stöd i förvaltningsmyndigheters arbete med att utveckla nationella minoriteter och urfolket samers möjligheter till delaktighet och inflytande så pågår ett arbete med att ta fram en inspirationsskrift med information och goda exempel. Skriften beräknas var klar för spridning i april 2020.

Stöd- och rådgivningsinsatser

En återkommande uppgift för uppföljningsmyndigheterna är att ge stöd och rådgivning. En påtaglig begränsning är den brist på resurser som medfört att uppföljningsmyndigheterna har fått nedprioritera besök och deltagande i kommuners och regioners utbildningsaktiviteter.

Under året har uppföljningsmyndigheterna fått fler frågor än vanligt både från kommuner i förvaltningsområdena och i övriga landet. De flesta har berättat att de nåtts av uppföljningsmyndigheternas information om den förstärkta lagstiftningen och efterfrågar ytterligare information.

Rådgivning

Genom "*Frågor och svar*" på minoritet.se finns svar på frågor som rör minoritetspolitiken och minoritetslagen. Många föredrar ändå att kontakta uppföljningsmyndigheterna direkt. Under året har det löpande kommit frågor om tillämpningen av lagen, om hur kommuner kan använda statsbidraget, former för samrådsförfaranden, kontakter med minoritetsföreningar, metoder och modeller för genomförande av minoritetsfrågorna på lokal och regional nivå med mera.

Därutöver har det efterfrågats stöd när kommuner och lokala samrådsgrupper eller enskilda blivit oense om tolkningar av minoritetslagen och förordningen för statsbidragets användande. Många enskilda upplever att de inte har någonstans att vända sig med sina frågor och klagomål.

Frågorna från kommuner utanför förvaltningsområden har varit allt från grundläggande frågor om skillnad mellan integrations- och minoritetspolitik till mer specifika frågor om tillämpning av lagen. Frågor om kravet på mål och riktlinjer har varit vanliga från samordnare i kommuner i förvaltningsområdena. Flera ärenden har rört arbetsmiljöfrågor men dessa har hänvisats tillbaka till berörd kommun eller region

Även statliga myndigheter har efterfrågat stöd i samband med nya regeringsuppdrag eller i annat arbete med att utveckla frågorna.

Samordningsinsatser

Under året har uppföljningsmyndigheterna prioriterat att nå ut till kommuner, regioner och länsstyrelser.

Arrangemang som mötesplatser

Genom de arrangemang som uppföljningsmyndigheterna anordnat och genom länsstyrelsernas utbildningskonferenser har många ansvariga tjänstepersoner getts möjligheter att knyta kontakter och utveckla samarbeten. Utvärderingarna har visat att arrangemangen varit uppskattade och genererat både ny kunskap om frågorna och skapat möjligheter till erfarenhetsutbyten och samverkan på lokal och regional nivå.

Länsstyrelsenätverket

Uppföljningsmyndigheterna har arrangerat en heldagsträff för länsstyrelsenätverket för att informera om den förstärkta lagstiftningen och andra aktuella frågor inom området. Under träffen hölls även en workshop om hur länsstyrelserna skulle kunna utveckla sitt arbete inom området och vad som skulle behövas ytterligare. Det konstaterades att om resurser tillfördes skulle länsstyrelserna i större utsträckning kunna samordna aktörerna i länen. Länsstyrelserna skulle därigenom kunna utgöra ett större stöd till uppföljningsmyndigheterna bland annat i uppdraget om kommuners skyldighet att ta fram mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. I nuläget sker länsstyrelsernas insatser utan ekonomisk kompensation.

Samordning myndigheter och LORIS-nätverket

Uppföljningsmyndigheterna har samverkat med Socialstyrelsen och Skolverket för att föra ut kunskap om den förstärkta minoritetslagstiftningen. Aktiviteten har resulterat i samlade informationsinsatser som nått ut till 36 kommuner, 10 regioner och ett stort antal aktörer i sex län.

Ett samarbete med LORIS-nätverket under våren resulterade i en gemensam grundutbildning för regionerna.

I syfte att stödja och effektivisera nationella minoritetsorganisationer och statliga myndigheters samrådsarbeten har Länsstyrelsen även initierat ett utvecklingsarbete med ett samordnat samrådsförfarande som gett god effekt. Arbetet redovisas under avsnittet om Länsstyrelsens uppdrag.

Samråd

Flera samråd har genomförts mellan uppföljningsmyndigheterna och de nationella minoriteterna och urfolket samerna. Se avsnitten om Länsstyrelsen respektive Sametingets uppdrag.

Uppföljning av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagen

Under en stor del av verksamhetsåret arbetar uppföljningsmyndigheterna löpande med uppföljning av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagstiftningen. Var tredje år sker en bred uppföljning som omfattar en rad indikatorer inom minoritetspolitikens tre delområden. Åren däremellan gör uppföljningsmyndigheterna uppföljningar inom olika teman. För att delvis kunna följa utfallet av minoritetspolitiken årligen kompletteras de tematiska uppföljningarna med en uppföljning av sex utvalda indikatorer för delområdena.

Uppföljningsrapporten 2018 var en tematisk uppföljning som belyste de nationella minoriteternas möjlighet till delaktighet och inflytande i kommuner och regioners verksamheter. Resultatet presenterades i Länsstyrelsen och Sametingets rapport *Minoritetspolitikens utveckling år 2018. Inflytande och delaktighet – en fördjupning*. Rapporten överlämnades till regeringen den 9 april. Resultaten har legat till grund för de kunskapshöjande aktiviteter som genomförts under 2019.

Uppföljningsmyndigheterna har under året belyst kommuners och regioners arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet enligt 5 b § i minoritetslagen. Den årlig uppföljning av sex indikatorer för minoritetspolitikens delområden har genomförts. Resultaten presenteras i tidigare kapitel i denna rapport

Statsbidrag till kommuner och regioner samt kommuners kartläggningsarbete

Uppföljningsmyndigheterna fördelar årligen statsbidrag till kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Sametinget prövar frågor om statsbidrag till kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdet för samiska och Länsstyrelsen till övriga kommuner och regioner.

Enligt 8 § minoritetsförordningen är bidraget avsett att användas till merkostnader som uppkommer i kommuner och regioner med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt minoritetslagen, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska. Kommunerna ska också tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga behoven som finns av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli och samiska.

Kommuner och regioner är skyldiga att lämna ekonomiska redovisningar av utbetalda medel och vad medlen använts till. Nedan redovisas deras disponibla statsbidrag vilket avser överskott av statsbidrag 2018, beviljad överföring av statsbidrag 2018 till 2019 samt utbetalt statsbidrag 2019 (se sammanställning i bilaga 2).

Statsbidrag kommuner

Länsstyrelsen fördelade under året 56 668 773 kronor i statsbidrag till 59 kommuner och Sametinget 24 799 943 kronor till 25 kommuner. Totalt fördelades 81 468 716 kronor till 84 kommuner.

Kommunerna hade under året 86 361 198 kronor i disponibelt statsbidrag. Totalt förbrukades 81 424 927 kronor (94 procent) vilket är samma som föregående år.

Användningen av statsbidraget är i stort likadan som tidigare år det vill säga drygt 40 procent går till samordning, 20 procent till språk- och kulturaktiviteter, drygt 10 procent till respektive förskoleverksamhet och service och omvårdnad inom äldreomsorgen samt 3 procent till nationella minoriteters inflytande, delaktighet och samråd.

Uppföljningsmyndigheterna noterar återigen en osäkerhet hos kommunerna om vilka insatser som kan räknas som merkostnader och vilken typ av stödåtgärder för språken som kan bekostas av bidraget. I år finns till exempel kostnader för modersmålsundervisning i skolan och reguljära föreningsbidrag redovisade.

Statsbidrag regioner

Länsstyrelsen fördelade under året 1 656 334 kronor i statsbidrag till nio regioner och Sametinget fördelade 1 458 335 kronor till sex regioner. Totalt fördelades 3 114 669 kronor till 15 regioner.

Regionerna hade 3 750 000 kronor i disponibelt statsbidrag för 2019 och den totala förbrukningen var 3 158 842 kronor (84 procent). Förbrukningen har ökat med en andel jämfört med föregående år.

Även för regionerna ser användningen av statsbidraget i stort likadan ut som föregående år, det vill säga framförallt till språk- och kulturaktiviteter och samordning

Överföring av statsbidrag till 2020

Enligt 10 a § minoritetsförordningen får statsbidraget sättas ned om en kommun eller region inte förbrukat hela beloppet för närmast föregående bidragsår. Statsbidraget ska dock inte sättas ned om en kommun eller region ansökt om att medel ska få användas för kommande år och ansökan beviljas. Utgångspunkten är att statsbidraget ska användas under innevarande år och att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt.

Sista datum för ansökan om överföring av statsbidrag var den 8 november 2019. Sammantaget inkom fyra ansökningar om totalt 945 000 kronor. Två ansökningar beviljades överföring av statsbidrag på totalt 610 000 kronor.⁸

⁸ Kommunerna Dorotea, Gislaved, Laxå och Vindeln ansökte om överföring av statsbidrag. Laxå och Vindeln beviljades överföring.

Kommuners kartläggningsarbete

Utifrån årets enkätundersökning har närmare 90 procent av kommunerna i förvaltningsområdena aktuella kartläggningar av behoven som finns av service på minoritetsspråken. Närmare hälften av dessa uppger dock att detta gäller till viss del då det för vissa verksamhetsområden saknas aktuella behovsanalyser.

Majoriteten har aktuella kartläggningar av efterfrågan och utbud av service inom förskola och äldreomsorg på nationella minoritetsspråk. Ungefär hälften har detsamma vad gäller minoritetsspråkig personal i kommunen, information om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter samt service på minoritetsspråken i telefonväxel och reception. Knappt 40 procent av kommunerna har aktuella kartläggningar av efterfrågan och utbud av service beträffande ärendehandläggning på minoritetsspråken.

I jämförelse med tidigare år har kommunerna i större utsträckning aktuella kartläggningar vad gäller förskola och äldreomsorg samt ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk. I övrigt är resultaten ungefär desamma.

De flesta kommuner uppger att kartläggningsarbetet helt eller delvis har genomförts i samråd med nationella minoriteter. Kommuner som genomfört kartläggningar utan samråd med minoriteterna finns representerade i samtliga tre förvaltningsområden.

Kommunernas kartläggningsarbete genomförs på olika sätt bland annat genom enkätutskick, samråd med föreningar och föräldrar, intranät för insamling av personalens språkkunskaper samt kryssrutor för intresseanmälan till minoritetsspråkig förskola och äldreomsorg.

Det är avgörande att kommuner kartlägger nuläget och kommande efterfrågan på service för att kunna göra en verksamhetsplanering med verklighetsanpassade mål och riktlinjer. I tidigare uppföljningar har det framkommit att kommunerna upplever kartläggningsarbetet som komplicerat och att de efterfrågar stöd i arbetet.

Övriga insatser

Vid sidan av uppföljningsmyndigheternas uppdrag har verksamhetsåren 2016 - 2019 till stora delar präglats av de minoritetspolitiska utredningar som pågått i omgångar sedan september 2016. Under året har Länsstyrelsen och Sametinget ingått i expertgruppen till utredningen om samordning, utveckling och uppföljning för en stärkt minoritetspolitik (Ku 2018:05) och löpande bistått utredningen med underlag och synpunkter.

Länsstyrelsen och Sametinget ser mycket positivt på att regeringen avser att förbättra och förstärka det minoritetspolitiska området. För uppföljningsmyndigheterna har det dock varit ansträngande att under så lång tid leverera underlag och utredas, parallellt med genomförande av våra uppdrag. Därtill med oförändrad budget vilket i praktiken inneburit en minskning av resurser och allt fler aktörer inom området som förväntas få del av våra insatser

Uppföljningsmyndigheterna har även deltagit i två utfrågningar av Europarådets granskningsskommitté för den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.

Länsstyrelsen och Sametingets bedömningar och förslag

- I och med att den förstärkta minoritetslagstiftningen trätt i kraft har efterfrågan på stöd och kunskap ökat ytterligare. I förvaltningsområdena är personalomsättningen hög och ofta saknas det system för kunskapsöverföring.

Så länge brister kvarstår kommer behovet av kunskapshöjande och samordnande insatser från en central aktör att öka i takt med att minoritetspolitiken utvecklas. Uppföljningsmyndigheternas resurser är starkt begränsade och medel behöver tillföras för att kunna möta efterfrågan på kunskap, översätta material på minoritetsspråk och de samiska språken samt fortsätta arbetet med den digitala verktygslådan.

- För att möta efterfrågan på stöd och rådgivning behöver former för en mer systematisk och strukturerad rådgivning utarbetas och *Frågor och svar* på minoritet.se bör utvecklas ytterligare. Det finns också behov av att kunna göra kommun- och regionbesök, medverka i olika arrangemang samt bistå enskilda kommuner och regioner i minoritetspolitiska frågor.
- Uppföljningssystemet som utvecklades 2012 behöver ses över och omarbetas för att bättre kunna följa och analysera minoritetspolitikens utveckling över tid samt mäta uppfyllelsen av minoriteterna och samernas olika behov med högre relevans. Nya indikatorer som i större utsträckning även går att tillämpa på lokal och regional nivå behöver utarbetas och finnas tillgängliga i tex databasen Kolada. Därigenom kan även kommuner och regioners arbete med mål, riktlinjer och uppföljning förstärkas.
- Uppföljningsmyndigheterna får många frågor om hur kommuner och regioner får använda statsbidraget för sitt minoritetsarbete i förvaltningsområdena. Det är angeläget att bestämmelsen för bidragets användning förtydligas. Statsbidraget är statens enskilt viktigaste styrfunktion för genomförandet av minoritetspolitiken.
- Flertalet länsstyrelser har utvecklat interna och externa arbeten med minoritetsfrågorna i positiv riktning. Genom ett utökat uppdrag med resurser skulle länsstyrelserna kunna utgöra regionala noder i det fortsatta arbetet med minoritetspolitikens genomförande, under ledning av Länsstyrelsen och Sametinget. Ett sådant uppdrag ligger i linje med länsstyrelseinstruktionen⁹ om att länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samt att samordna länets aktörer. Länsstyrelserna har stor erfarenhet av att genomföra likvärdiga uppdrag med resurser genom regeringens satsningar på MR- , barnrätts- och funktionshinderuppdrag.

⁹ 2 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsens uppdrag

Anslagsmedel

Länsstyrelsen disponerade enligt anslag 7:1 ap. 9, 3 730 000 kronor till myndighetens utgifter för uppföljning enligt minoritetslagen samt för administrativa utgifter för fördelning av statsbidrag enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. Länsstyrelsen förbrukade under 2019 samtliga medel. Länsstyrelsen bistod uppdraget, utöver anslaget, även med administrativt stöd.

Statsbidrag till nationella minoriteters organisationer

Statsbidrag till organisationer som företräder judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar regleras i förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. Under året betalade Länsstyrelsen ut bidrag på sammanlagt 6 520 000 kronor till följande 14 organisationer:

- Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige - 365 516 kr
- Frantzwagner Sällskapet - Sinti Kettanepa - 87 500 kr
- International Romani Union Norden - 200 799 kr
- Internationella Romska Evangeliska Missionen - 200 800 kr
- Judiska Församlingarnas i Sverige Centralråd - 463 299 kr
- Riksförbundet Romer i Europa - 257 449 kr
- Roma Institutet - 389 632 kr
- Roma International - 408 515 kr
- Romano Pasos Research Centre - 200 800 kr
- Romernas Riksförbund - 87 500 kr
- Sverigefinländarnas delegation - 233 333 kr
- Sveriges Jiddischförbund - 444 416 kr
- Svenska Tornedalingars Riksförbund - Tornionlaaksolaiset - 851 066 kr
- Sverigefinska Riksförbundet - 2 329 373 kr

Utifrån ändring i regleringsbrev (Ku2019/01887/CSM) fördelade Länsstyrelsen även 1 700 000 kronor till organisationer som företräder judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Syftet med bidraget var att kompensera de merkostnader som uppstått med anledning av deltagande i det minoritetspolitiska arbetet. Bidraget betalades ut till följande 15 organisationer:

- Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige - 135 180 kr
- Frantzwagner Sällskapet - Sinti Kettanepa - 50 745 kr
- International Romani Union Norden - 50 745 kr

- Internationella Romska Evangeliska Missionen (IREM) - 50 745 kr
- Judiska Församlingarnas i Sverige Centralråd - 202 750 kr
- Riksförbundet Romer i Europa - 50 745 kr
- Roma Institutet - 50 745 kr
- Roma International - 50 745 kr
- Romano Pasos Research Centre - 50 745 kr
- Romernas Riksförbund - 50 745 kr
- Sverigefinländarnas delegation - 135 180 kr
- Sveriges Jiddischförbund - 202 750 kr
- Svenska Tornedalingarnas Riksförbund-Tornionlaaksolaiset - 405 500 kr
- Sverigefinska Riksförbundet - 135 180 kr

Länsstyrelsen fördelade under året också vardera 400 000 kronor till Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset och Sverigefinländarnas delegation. Syftet med bidraget var att stärka organisationernas möjlighet till samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdena. Organisationernas redovisningar visar att bidraget använts till deltagande i nationella, regionala och lokala samråd med förvaltningsmyndigheter samt ekonomisk stöd till lokalföreningar för att möjliggöra deras verksamhet och dialog med kommuner. Bidraget har även använts till informations- och utbildningsinsatser riktade till lokalföreningar och avdelningar. Svenska Tornedalingars Riksförbund noterar ett ökat behov av kontakter från kommuner och regioner med anledning av de allmänna bestämmelserna i minoritetslagen. Förbundet understryker också i sin redovisning att det ekonomiska stödet till lokalföreningar inte är i paritet med behoven lokalt och att statsbidraget för samråd inte är lika när det gäller finska, meänkieli och samiska.

Samordnat samrådsförfarande

Under hösten 2018 påbörjade Länsstyrelsen ett arbete med att analysera och revidera myndighetens samrådsarbete med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Syftet var att främja en god samrådsmiljö mellan minoriteterna och myndigheter och att öka förutsättningarna för minoriteternas inflytande och delaktighet. Analysen visade att det fanns ett stort behov av att samordna olika myndigheters samråd. Det fanns signaler om samrådströtthet från minoriteterna samtidigt som det från 2019 ställdes högre krav på myndigheter att samråda med nationella minoriteter. Utan samordning finns risk för att ett stort antal möten arrangeras av olika myndigheter, att varje enskilt samrådsmöte lockar få deltagare, att det blir många resdagar för minoritetsrepresentanterna och att miljöpåverkan blir stor. Länsstyrelsen konstaterade även att enskilda möten leder till en ineffektiv hantering av statens resurser.

Länsstyrelsen tog fram ett förslag på en samordnad samrådsmodell som fungerade som diskussionsunderlag vid möten som Länsstyrelsen hade med minoritetsorganisationerna

inklusive ungdomsförbunden samt ett tiotal myndigheter. Diskussionerna utmynnade i den modell för samordnat samråd som Länsstyrelsen administrerat under 2019.

Två mötestillfällen om vardera två mötesdagar genomfördes i februari och september 2019. Under mötesdagarna arrangerades ett 80-tal möten mellan myndigheter och minoritetsorganisationer. Sammanlagt deltog 22 myndigheter och 19 minoritetsorganisationer.

Utvärderingarna visar att både myndigheter och minoriteter överlag varit positiva till det samordnade samrådet. Samtliga minoritetsrepresentanter som svarat på utvärderingsenkäten och flertalet myndigheter har uppgett att de vill delta i samordnade samråd framöver.

I och med genomförandet av det samordnade samrådet har Länsstyrelsen främjat minoriteternas inflytande. Länsstyrelsens initiativ har bidragit till att minoritetsfrågorna kommit upp på andra myndigheters agenda. Frågor som tidigare diskuterats under Länsstyrelsens samråd, och som myndigheten inte haft mandat att hantera, har nu kunnat lyftas direkt med relevant myndighet. Utifrån samordningsarbetet har Länsstyrelsen också informerat andra myndigheter om riktlinjer för samverkan mellan myndigheter och minoriteter samt om hur man planerar, genomför och följer upp samråd.

Slutligen har Länsstyrelsens initiativ lett till att samrådsarbetet har effektiviserats, både utifrån tid och kostnader för statsförvaltningen. Arbetet har kunnat motverka att minoritetsorganisationernas begränsade kapacitet får konsekvenser för deras möjligheter att ha inflytande och delaktighet. Samtidigt har samordningen gjort att de myndigheter som minoriteterna har behov av att samråda med har fått kvalitativt stöd i samrådsarbetet.

Samråd med nationella minoriteter

Länsstyrelsen har haft samråd med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar vid två tillfällen under året. Syftet har varit att inhämta synpunkter, föra dialog samt ge möjlighet till erfarenhetsutbyte angående minoritetspolitiska frågor.

I maj genomfördes ett gemensamt samrådsmöte med representanter för samtliga fyra minoriteter. Här diskuterades romsk delaktighet i Länsstyrelsens uppdrag inom strategin för romsk inkludering och myndighetens samordnade samrådsförfarande. På mötet genomfördes också workshops om möjliga fördjupningsområden för 2019 års uppföljning av minoritetspolitiken samt minoriteternas delaktighet i arbetet.

Under det samordnade samrådet i september hade Länsstyrelsen enskilda samråd med respektive minoritet. Myndigheten inhämtade återigen synpunkter och inspel på modellen med det samordnade samrådet och gav information om årets uppföljningsarbete, myndighetens kunskapshöjande insatser under hösten samt inkomna tilläggsuppdrag inom strategin för romsk inkludering.

Minoriteterna kompletterade med egna punkter. På samrådet med judiska representanter framkom till exempel att det är angeläget att försöka involvera Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i en samordnade roll för kommuner och regioner när det gäller samråd, gärna enligt liknande modell som den Länsstyrelsen arrangerat för statliga myndigheter. På samrådet och i andra sammanhang har judiska representanter även uttryckt en oro

över vad som händer vid en konjunkturedgång för de minoriteter som inte har språkliga förvaltningsområden.

Tilläggsuppdraget inom strategin för romsk inkludering diskuterades på samrådet med romska representanter. Vad gäller den delen av tilläggsuppdraget som handlade om att dokumentera kommuners arbete inom strategin framfördes vikten av att få med både civilsamhällets och myndigheternas perspektiv.

På samrådet med sverigefinnar framkom bland annat önskemål om en tematisk uppföljning av förvaltningsmyndigheters skyldighet att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar.

I samråd med tornedalingarna diskuterades bland annat den administrativa ordningen med att Sametinget fördelar statsbidrag till kommuner som ingår i förvaltningsområdena för samiska och meänkieli. Tornedalingarna betonade även vikten av att myndigheter beaktar respektive nationell minoritetsgrupps specifika önskemål och behov.

Uppdrag inom strategin för romsk inkludering

Länsstyrelsen har sedan 2012 haft i uppdrag att samordna och följa upp insatser inom strategin för romsk inkludering. Myndigheten har gett stöd till kommuner i arbetet med att utveckla arbetssätt och metoder för romsk inkludering och genom att sprida erfarenheterna av arbetet till kommuner, regioner och berörda myndigheter. Utöver samordnings- och uppföljningsuppdraget har även ett tilläggsuppdrag genomförts under året. En utförlig redovisning av uppdragen kommer att lämnas till regeringskansliet den 15 april 2020.

MR-dagarna och Järvaveckan

Länsstyrelsen medverkade under året på Mänskliga rättighetsdagarna i Linköping och på Järvaveckan i Stockholm. Syftet var att nå civilsamhället och en bredare allmänhet med information om minoritetspolitiken och nationella minoriteters rättigheter.

På MR-dagarna arrangerade myndigheten två välbesökta seminarier om antiziganism, romers utsatthet och hälsosituation. I seminarierna deltog representanter från romska civilsamhället, Göteborgs stad och Gävle kommun samt Folkhälsomyndigheten. I länsstyrelsernas gemensamma monter gavs information om nationella minoriteters rättigheter och Länsstyrelsens nya broschyr om rättighetsbaserat arbete för att främja nationella minoriteters rättigheter presenterades.

Under Järvaveckan hade Länsstyrelsen en monter där medarbetare fanns på plats för att informera om den nationella minoritetspolitiken och presentera våra informationsmaterial.

Spridning av utbildningsmaterial

I november fick Länsstyrelsen i uppdrag (Ku2019/01887/CSM) att distribuera och sprida utbildningsmaterialet Antiziganismen i Sverige. 10 000 exemplar av materialet har tryckts upp för spridning via utbudet.se som är en webbtjänst som tillhandahåller material gratis till lärare, studie- och yrkesvägledare och annan skolpersonal.

Övriga insatser

Länsstyrelsen har deltagit i Kungliga Bibliotekets expertgrupp för biblioteksstrategin och referensgrupp för projekt läsapp för de nationella minoritetsspråken. Vidare har myndigheten deltagit i sedvanliga arbetsmöten med Skolverket, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Institutet för språk och folkminnen med flera kring olika utredningsuppdrag och aktuella frågor.

Under verksamhetsåret har Länsstyrelsen lämnat remissyttranden till följande utredningar som berör minoritetspolitikens område:

- Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi
- Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (Ds 2019:4)
- Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)
- Samiskt språkcentrums utvecklingsmöjligheter för att främja fler samiska språk
- Språkcentrum för nationella minoritetsspråk – delrapport
- Statligt stöd till civila samhället – en översyn av fyra bidragsförordningar samt stödet till Exit (Ds 2015:38)
- Utkast till lagrådsremiss En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket

Länsstyrelsens bedömningar är

- Länsstyrelsens resurser behöver öka betydligt. För att myndigheten ska kunna verka för att minoritetspolitikens mål ska uppnås och bedriva ett effektivt utvecklings- och uppföljningsarbete behöver myndigheten tilldelas resurser i enlighet med Länsstyrelsens budgetunderlag 2021-2023. Detta inkluderar även de samordnade samråden med statliga myndigheter och organisationer som Länsstyrelsen initierat och administrerat.
- Statsbidraget enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter behöver öka ytterligare om riksorganisationerna ska kunna möta den ökade efterfrågan från förvaltningsmyndigheter när det gäller kunskap och information, deltagande i samråd, remissvar med mera.
- Medel för samråd behöver öka till Svenska Tornedalingarnas Riksförbund och Sverigefinländarnas delegation i arbetet med att stärka sverigefinnarnas och tornedalingarnas samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdena. Den reviderade minoritetslagen som trädde i kraft den 1 januari 2019 ställer högre krav på förvaltningsmyndigheter och nationella minoriteter vad gäller samråd vilket också medför ökade kostnader för organisationerna.
- Medel för samråd behöver även tilldelas organisationer som företräder judar och romer.

- Det behöver införas bestämmelser i förordningen (2005:765) som innebär att de ekonomiska förutsättningarna för organisationerna inte förändras plötsligt om beloppet ska delas på ytterligare organisationer. Det nuvarande regelverket leder till en konkurrenssituation inom minoritetsgrupperna som på sikt kan leda till att organisationerna får svårigheter att upprätthålla sina verksamheter och fungera som dialogpartners till förvaltningsmyndigheter.

Sametingets uppdrag

Anslagsmedel

Sametinget disponerade enligt anslaget 7:1, ap 12, 2 200 000 kronor till myndighetens kostnader för uppföljning enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Hela anslaget har förbrukats.

Till verksamhet för att stärka samers samråd och dialog på regional och lokal nivå har Sametinget haft medel motsvarande 600 000 kronor. Anslaget har använts för att finansiera ett samrådsmöte med företrädare för samebyar, sameföreningar, partier i plenum och övriga riksorganisationer. Syftet har varit att inhämta synpunkter, föra dialog, informera om den reviderade minoritetslagen samt ge möjlighet till erfarenhetsutbyte angående minoritetspolitiska frågor.

Utifrån ändring i regleringsbrev (Ku2019/01887/CSM), har Sametinget fördelat ett bidrag om totalt 880 000 kronor till organisationer som företräder samer vid ett tillfälle under 2019. Syftet med bidraget var att kompensera de merkostnader som uppstått med anledning av deltagande i pågående processer inom det minoritetspolitiska området. Bidrag har fördelats till de samebyar, sameföreningar samt samiska organisationer som deltagit i Sametingets och övriga förvaltningsmyndigheters samråd.

Under året har myndigheten lämnat följande två remissyttranden med minoritetspolitisk beröring; Skolverkets förslag till ändringar i kursplaner, kunskapskrav och ämnesplaner samt Långsiktighet och stadga i arbetet framåt- en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15).

Sametingets politiker har under året deltagit i samrådsmöten angående minoritetspolitiska frågor med Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Försäkringskassan, Kulturrådet, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Universitets- och högskolerådet, Skolverket, SR, SVT och UR.

Sametinget har dels i 2013 årsredovisning om tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk¹⁰ och dels i rapporten om statsbidragets användning¹¹ uppmärksammat regeringen på att det kan vara skäl att se över fördelningen av statsbidrag till kommuner inom förvaltningsområdet för samiska. De flesta av dessa kommuner har en efterfrågan av service och omvårdnad på flera av de samiska språken. Detta medför en väsentlig merkostnad jämfört med om kommunen ger motsvarande service och omvårdnad enbart på ett minoritetsspråk.

¹⁰ Rapport om tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk år 2013, https://www.minoritet.se/3203?file_id=1

¹¹ Rapport om användningen av statsbidrag för förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska samt förslag till riktlinjer, Regeringsbeslut

Merkostnader uppstår exempelvis vid översättningar, anlitande av tolkar och information på de olika samiska språken. Även inom förskoleverksamheten och äldreomsorgen finns det behov av fler samisktalande personal på grund av de stora skillnaderna mellan de samiska språken. Representanter för samerna i kommunala samrådsgrupper har också påtalat för Sametinget att statsbidraget är för lågt och att fördelningsnyckeln bör ses över. En möjlig lösning skulle kunna vara att Sametinget får utökade resurser och att kommunerna kan ansöka om tilläggsanslag från Sametinget.

Minoritet.se

Anslagsmedel

Enligt anslaget 7:1, ap 15, disponerar Sametinget 1 200 000 kronor till finansiering av hemsidan. Hela anslaget har förbrukats. Merparten går till fasta kostnader såsom lön och teknik för att bedriva webbplatsen samt till produktion och inköp av reportage och bilder.

Redaktionellt

Redaktören ansvarar för reportage, bilder, film samt övriga texter på minoritet.se. Ett 20-tal frilansare, fotografer och skribenter, levererar också material. Minoritet.se publicerar nyheter och reportage om och med urfolket samerna och de nationella minoriteterna och sprider på så vis kunskap. På webbplatsen finns också relevant myndighetsinformation.

För att öka tillgängligheten på webbplatsen har Sametinget avtal med Readspeaker om Talande webb på minoritet.se. Talande webb har använts 2771 gånger vilket är en minskning med 367 klick från förra året. I november tilldelades minoritet.se 90 000 kronor i extra anslag från Kulturdepartementet för att kunna producera lättlästa bastexter.

Under 2019 har webbplatsen fortsatt att lyfta fram de nationella minoritetsspråken genom rörlig bild i den mån budgeten tillåter. I vissa reportage finns videoklipp som görs för att ge besökarna möjlighet att höra de nationella minoritetsspråken. Detta genom korta klipp som länkas till minoritet.se via Youtube. Totalt har videoklippen visats 835 gånger. All övrig rörlig bild/videoklipp samlas på ett ställe på hemsidan. Där finns bland annat webbsändningar från konferenser som hållits.

Under året har det gjorts informationsinsatser på webbplatsen med anledning av den reviderade minoritetslagen 2019. Frågor och svar har byggts ut och det finns nu också en avdelning med bilder fria att använda efter önskemål. För att få fler att hitta webbplatsen och information om den reviderade lagen har åtgärder vidtagits för att bli synligare i Googles sökfunktion, bland annat genom inköp av annonser, exempelvis Google Ads. Allt material, som uppföljningsmyndigheterna tar fram, beställs numera via minoritet.se. Den mest beställda foldern är Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (fickformat) med 8840 beställda exemplar. Totalt gjordes 38 200 beställningar.

För att veta om besökarna är nöjda med den informationen de fått och får via hemsidan har en ny funktion installerats i samband med övrig utveckling. "Hjälpte informationen dig?" finns än så länge på sidan om Frågor och svar. Antal svar som kom in 2019 är 52, varav 36 positiva och 16 negativa. Några kommentarer är; "minoritet är inte bra", "flikarna går ej att öppna" och "får inte upp någon information när jag trycker på det jag vill läsa om".

Under 2019 har också ett större utvecklingsarbete startat upp. Det handlar bland annat om att skapa en bättre tillgänglighet överlag på webbplatsen, förbättra sökfunktioner och nyhetsarkiv. Ett nytt webbpubliceringsverktyg ska också implementeras och vara klart under första kvartalet 2020.

Marknadsföring av webbplatsen

Webbplatsen är den huvudsakliga kanalen för spridning av kunskap. Den uppmärksammas även på konferenser om nationella minoriteter och minoritetsspråk och genom annonser i minoritetsmedia, skolforum och via Google Ads. Facebookgruppen Minoritet.se har i dag över 1 800 följare. Med hjälp av Facebook får artiklar större spridning.

Statistik

Webbplatsen hade under året 359 374 sessioner/besök vilket kan jämföras med 306 657 året innan. Det är en ökning med 17 procent. Fler och fler hittar webbplatsen. En trolig orsak till ökningen kan vara att det under 2019 pågick olika informationsinsatser med anledning av den reviderade lagen och många efterfrågade ny information.

Google Ads gav under 2019 cirka 14 000 klick och 85 000 exponeringar. SO-rummet skickade 7 100 användare till webbplatsen från annonsen och Lektion.se gav 2 220 klick.

Målet 2019 var att ha minst lika många besök som året innan och det är uppnått med marginal. Över 40 procent av besökarna går in via mobil eller surfplatta, en siffra som ökar. I snitt stannar en besökare som går in via sin dator cirka 2,23 minuter på minoritet.se. De flesta besökare finns i Stockholms län, följt av Västra Götaland, Skåne och Norrbotten. Totalt har 244 artiklar och notiser publicerats på webbplatsen, ifjol var summan 209. Fler publiceringar driver upp trafiken. De mest lästa sidorna är Historia om romer och judar, Om jiddisch, följt av Finska språket i Sverige.

Dialogmöten

I början av september hölls det årliga dialogmötet med de nationella minoriteterna. Syftet är att involvera minoriteterna i arbetet med hemsidan. Inbjudna var de organisationer som erhållit organisationsbidrag från Länsstyrelsen i Stockholm 2019 samt ungdomsorganisationerna. Sverigefinska Riksförbundet, Svenska Tornedalingarnas Riksförbund, Franzwagner Sällskapet, Internationella Romska Evangeliska Missionen, Judiska församlingarnas i Sverige Centralråd fanns representerade på mötet. De som inte kunde delta fick information via minnesanteckningar och fick ta del av webbredaktörens presentation via mejl. Deltagarna fick komma med förslag på innehåll, de ser gärna en fortsättning med krönikor och de är överlag nöjda med webbplatsen. En del av bastexterna ska göras om efter önskemål. Det gäller de judiska och romska sidorna. I juni genomfördes även dialogmöte om minoritet.se i samband med Sametingets samråd angående minoritetspolitiska frågor. Övriga sätt att involvera samerna och de nationella minoriteterna i arbetet med webbplatsen är via krönikor, som de nationella minoriteterna och samerna skriver årligen, telefonsamtal, Facebook och mejl.

Jämställdhet

Utifrån Sametingets jämställdhetsplan arbetar redaktören aktivt med att försöka hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor på webbplatsen. Antalet kvinnor som figurerar

i artiklar och notiser är 59 stycken och antalet män är 36 stycken. Det är något fler män än i fjol. Webbplatsen hade 149 artiklar och notiser som handlade om både män och kvinnor eller om barn. Redaktören tar även med jämställdhetsperspektivet i fördelningen av jobb till frilansare. År 2019 var 9 av frilansarna kvinnor och 9 män. Mer än hälften av frilansarna hade också minoritetsbakgrund.

Översyn

Uppföljningsmyndigheterna har återkommande behövt skjuta till medel för att hemsidan ska svara upp mot den efterfrågan som finns av information och aktuella nyheter på minoritet.se. Hemsidan behöver dock utvecklas ytterligare och Sametinget anser att en översyn av minoritet.se bör genomföras för att lösa situationen på lång sikt

Samiskt språkcentrum

Anslagsmedel

Enligt anslaget 7:1, ap 14, disponerar Sametinget 6 000 000 kronor till finansiering av samiskt språkcentrum. Myndigheten ska i årsredovisningen för år 2019 redovisa hur medlen har använts.

Insatser för användning av de samiska språken

Samiskt språkcentrum har under året genomfört ett flertal aktiviteter och arrangemang för att främja och stimulera till ökad användning av de samiska språken. I lägesrapport 2019 om situationen för de samiska språken redovisas resultatet av det samlade språkarbetet.

Möten och konferenser

För att uppmuntra ungdomar att tala samiska under Sáminuorras förbundsmöte har språkcentrum bekostat simultantolkning på fyra samiska språk. Enkätundersökningen som genomfördes bland deltagarna visade att 87 procent använde och lyssnade på tolkningen. Språksatsningen är ett exempel på hur man kan förstärka de ungas språkanvändning. Förbundsmötet blir en samiskspråkig arena och åtgärden stimulerar ungdomarna att hålla sina anföranden på samiska. Tillgången på tolkning möjliggör att alla deltagare kan förstå vad som sägs, oberoende av nivå på språkfärdigheter. Ungdomarna blir uppmuntrade att tala samiska och utveckla facktermer/mötestermer utifrån den samiska årsmötesparlören som språkcentrum tagit fram tidigare.

Ortnamnskvällar har under året ägt rum i Åsele, Lycksele och Jokkmokk och ett föredrag om ortnamns-kunskap har hållits i Luleå. Syftet med aktiviteterna har varit att stimulera till användningen av samiska ortnamn och de samiska språken samt att öka medvetenheten om ortnamnen som historisk och språklig kunskapskälla. Två kvällar i vardera kommun har genomförts, en kväll med föredrag och en kväll med workshop kring "att uppteckna ortnamn". Sammanlagt deltog 37 personer i ortnamnskvällarna. Deltagarna har visat stor entusiasm och uttryckt en "aha-upplevelse" av att ortnamnen har så mycket att berätta och innehåller så mycket språklig information.

Gieleviermie, sydsamiskt språknätverk är ett samarbete mellan Samiskt språkcentrum och fyra sydsamiska språkcenter i Norge. Gieleviermie har anordnats ungefär vartannat år sedan 2011. Språkseminariet Gieleviermie Raarhvihe anordnades i Vaegkie, Röyrvik i juni 2019. Under seminariet gavs föreläsningar om språkforskning och dokumentation, dialektvariationer och språkidentitet, heliga samiska fjäll och andlighet i samisk kulturtradition. Antal deltagare var 35 personer.

Metodutveckling

Samiskt språkcentrum har tillsammans med Sameskolstyrelsen under 2019 planerat och genomfört fem språkbadsläger för elever i årskurs 5 och 6. Språkbaden har omfattat fyra samiska språk och målgruppen har varit elever inom Sameskolstyrelsens verksamhetsområde. Totalt deltog 102 elever varav 60 flickor och 42 pojkar. Språkbadslägrens syfte är att utveckla elevernas kommunikativa förmåga, öka elevernas ordförråd och stärka den samiska identiteten genom teman och aktiviteter som är knutna till traditionell kunskap och kultur. Språkbadsgrupperna använder ljudupptagningar och dagboksanteckningar som metod för att dokumentera elevernas språkutveckling. Vid något läger gjorde eleverna en självvärdering – en uppföljning om vad de har lärt sig under språkbadsläget. Därmed arbetade eleverna även med sin kommunikativa skrivförmåga utifrån de muntliga aktiviteterna. Samarbetet med Sameskolstyrelsen och språkbadslägren har pågått sedan 2014 och är en del av skolarbetet där eleverna blir stärkta i de samiska språken samt lär känna andra samiska elever och vuxna. Lärarnas bedömning är att eleverna får bättre språkutveckling och ökat ordförråd i samiska. Elevernas intresse för samiska ökar i och med deltagandet i språkbadslägren.

Språkcentrum har från oktober 2018 till juni 2019, i samarbete med Sámič áhpádušguovdásj, initierat och genomfört ett nordsamiskt mentorprogram med 15 lärlingar och lika många mentorer. Syftet har varit att skapa nya och fler talare och fokus har legat på det muntliga språkets utveckling och överföring som sker vid mötet mellan mentor och lärling. Utvärderingen visar att deltagarna ökat sitt språkliga kunnande och fått tillfällen att använda sitt samiska språk.

Ett mentorprogram tillsammans med Jáhkågaska tjiellde som påbörjades i oktober 2018 avslutades i juni 2019. Målsättningen med projektet var att stödja samebyns medlemmar att återta sitt språk, det vill säga byta arbetsspråk från svenska till lulesamiska inom renkötselarbetet. Eftersom många föräldrar deltagit i mentorprogrammet har det funnits behov av att även arrangera aktiviteter för barnen. På så sätt har barnen fått ”språkbadsdagar” där en samisktalande ungdom ansvarat för barnaktiviteter. Under projektet gång har deltagarna träffats runt olika teman som naturens terminologi, grammatik, ortnamn och terminologi kring renen. I projektet deltog 30 vuxna och 10 barn. Jáhkågasska kommer att fortsätta språkarbetet inom samebyn, då de har beviljats projektmedel från Institutet för språk- och folkminnen.

Stiftelsen Gaaltje i samarbete med samiskt språkcentrum och Region Jämtland Härjedalen har anordnat en skrivartävling i sydsamiska för ungdomar och vuxna. Projektet syftar till att stimulera skrivandet på sydsamiska, att öka utgivningen av litteratur på sydsamiska samt att främja intresset för och läsandet av litteratur på sydsamiska. Projektet avser att publicera utvalda bidrag i en antologi.

Mot bakgrund av att det finns ett stort behov av samiska tolkar och att nyrekryteringen av nya tolkar är oroande lågt, har språkcentrum initierat aktiviteten ”tolkadepter vid simultantolkning”. Särskilt på ume- och pitesamiska är behovet av tolkar akut. Vid två arrangemang, Sametingets samrådsmöte angående minoritetspolitiska frågor och vid Sametingets språkseminarium, har tolkadepter medverkat. De har fått följa en etablerad och erfaren tolk och prova på att simultantolka under överinseende av tolken.

I juni arrangerade Samiskt språkcentrum i samarbete med Sametingets språknämnd ett språkseminarium i riksdagshuset i Stockholm om de samiska språkens möjligheter och utmaningar. Seminariets syfte var att ge riksdagspolitiker en översikt över de samiska språkens situation i Sverige. Seminariet samlade ett tjugotal deltagare. Det följdes upp av ytterligare ett riksdagsseminarium i december med temat ”Möjligheter och utmaningar för samerna i Sverige” som samlade ett femtiotal deltagare.

FN deklarerade år 2019 som det internationella året för inhemska språk – Urfolks-språkåret eller IYIL2019. Vid urfolksspråkårets inledningskonferens i Tromsø, Norge utsågs vecka 43, 21-27 oktober till en ”språkvecka” av Sametingen i Norge, Sverige och Finland. Språkcentrum uppmanade via mejl alla samiska förvaltningskommuner att på olika sätt uppmärksamma språkveckan. Sagostunder på bibliotek och samiska inslag i skolor, förskolor och på äldreboenden genomfördes denna vecka. Språkcentrum arrangerade språkkaféer tillsammans med fem förvaltningskommuner; Stockholm, Umeå, Sorsele, Arvidsjaur och Kiruna.

Giellagáldu

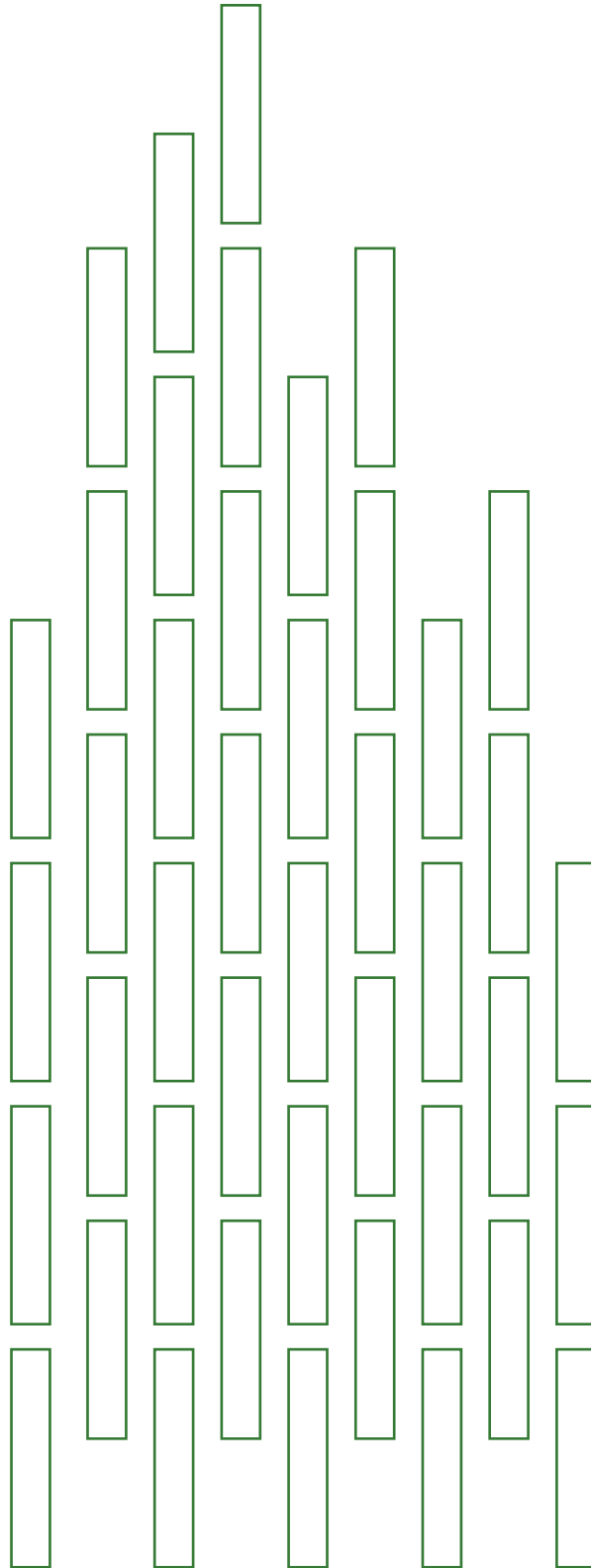
Sámi Giellagáldu är ett samnordiskt kunskaps- och resurscentrum vars arbete utgår från varje språkgrupps speciella behov och utmaningar. Det innefattar ett gemensamt terminologiarbete för att begränsa påverkan från respektive majoritetsspråk och motverka att de samiska språken utvecklas åt olika håll i de tre länderna. Det är framför allt språkanvändandet som preciserar de språkliga behoven varför resultatet ser olika ut för varje språk.

De nya orden som normeras blir direkt tillgängliga för allmänheten på Giellagáldus hemsida samt i orddatabankerna Termwiki samt på www.satni.org allt eftersom de blir godkända. Information och rådgivning ges även via en Facebooksida, Sámi Giellagáldus hemsida giella.org, samt via telefon och e-post. Genom att antalet inkomna frågor stadigt ökar, ser vi att kunskapen om Giellagáldus arbete ökar.

Anslag 7:1 har inte bekostat Giellagáldus verksamhet under 2019 utan det har skett genom Sametingets förvaltningsanslag. Arbetet bedrivs i Sametingets regi i väntan på varaktig finansiering.

Sametingets bedömningar och förslag

- Anslagsmedel för uppföljningen behöver öka enligt *Sametingets budgetunderlag 2021-2023*. Nuvarande resurser är kraftigt underdimensionerade för att bedriva ett effektivt utvecklings- och uppföljningsarbete inom samtliga minoritetspolitiska områden som uppdraget kräver.
- Anslaget för att stärka och utveckla samers möjlighet till samråd och dialog på alla nivåer behöver öka. Den reviderade minoritetslagen från 2019 ställer högre krav på förvaltningsmyndigheter vad gäller samråd vilket kommer att medföra ökade kostnader för samernas medverkan.
- Urfolket samerna tillförsäkras statsbidrag motsvarande det som nationella minoriteter erhåller enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag till nationella minoriteter. Sametingets uppfattning är att organisationer som företräder samerna ska ha resurser motsvarande de nationella minoriteternas riksorganisationer för att på ett jämlikt sätt bli delaktiga och få likvärdigt inflytande i samhället som de nationella minoriteterna. Denna uppfattning delas även av regeringen i *skrivelse 2017/18:282, Nystart för en stärkt minoritetspolitik*. Flera internationella granskningsorgan har uppmanat Sverige att vidta åtgärder för att säkerhetsställa att det samiska folket och Sametinget kan delta effektivt i beslutsprocesser inom frågeområden som berör samerna.
- Anslaget till hemsidan minoritet.se behöver öka enligt *Sametingets budgetunderlag 2021-2023*. Anslaget behöver dels uppräknas och dels öka för att möjliggöra publicering av artiklar på de nationella minoritetsspråken samt live-sändningar från uppföljningsmyndigheternas konferenser.
- En översyn av minoritet.se bör genomföras.
- Resurser för en utökning av samisk språkcentrumverksamhet inom hela svenska sidan av Sápmi tillförsäkras enligt *Sametingets budgetunderlag 2021-2023*.
- Varaktiga resurser enligt *Sametingets budgetunderlag 2021-2023* tilldelas den verksamhet som Giellagáldu bedriver.
- Sametinget får utökade resurser så att kommuner inom förvaltningsområdet för samiska kan ansöka om tilläggsanslag från myndigheten för merkostnader som uppstår vid användningen av flera samiska språk. Se *Sametingets budgetunderlag 2021-2023*.

Myndigheter med särskilda minoritetspolitiska uppdrag

Folkhälsomyndigheten, Institutet för språk och folkminnen, Kulturrådet, Skolinspektionen, Skolverket, Socialstyrelsen och Universitets- och högskolerådet har under året haft särskilda uppdrag utifrån minoritetspolitikens mål. Samtliga har lämnat redovisningar till Länsstyrelsen och Sametinget i enlighet med sina uppdrag.¹² Även Stiftelsen Svenska Filminstitutet har lämnat en redovisning av sitt uppdrag. I detta kapitel ges en förkortad version av respektive myndigheters redovisningar. För ytterligare information rekommenderas att ta del av rapporterna i sin helhet.

Folkhälsomyndigheten

Enligt regleringsbrev ska Folkhälsomyndigheten vidta insatser för att implementera minoritetslagen inom sitt verksamhetsområde utifrån minoritetspolitikens mål och dess tre delområden. Folkhälsomyndigheten ska fortsatt utveckla den långsiktiga dialogen med de nationella minoriteterna. Vidare ska myndigheten tillsammans med Socialstyrelsen vidareutveckla samarbetet myndigheterna emellan samt genomföra effektiva samråd med de nationella minoriteterna.

I sin redovisning betonar Folkhälsomyndigheten att det i Sverige inte är möjligt att genom register följa bestämningsfaktorer och hälsans utveckling utifrån etnicitet. En stor utmaning i myndighetens arbete med nationella minoriteter är därför att hitta alternativa uppföljningsmetoder omkring hälsosituationen hos de nationella minoriteterna. Myndigheten gör bedömningen att det finns stora behov av att utveckla bättre metoder och för detta krävs särskilt riktade regeringsuppdrag med resurser.

En flerårig plan för myndighetens uppföljningsarbete om nationella minoriteters hälsosituation har tagits fram i samråd med respektive nationell minoritetsgrupp. Specifika insatser utifrån planen har diskuterats under årets samråd med minoriteterna. Folkhälsomyndigheten menar att en studie om hälsan och förutsättningarna för hälsa hos den nationella minoriteten tornedalingar är högt prioriterat, men det är idag osäkert om det kan genomföras med befintliga resurser. Myndighetens arbete med nationella minoriteter är till största delen ramfinansierat.

Under året har myndighetens webbsidor om nationella minoriteter uppdaterats kontinuerligt med information på samtliga minoritetsspråk med flera varieteter och på den interna webbsidan har aktuellt omkring nationella minoriteter där det tangerar myndighetens verksamhet annonserats.

Folkhälsomyndigheten har ingått i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Utifrån denna modell har myndigheten haft samråd med minoritetsgrupperna vid två tillfällen. Dessutom har samråd genomförts med Sametinget och Kunskapsnätverket samisk hälsa.

¹² Skolverket och Kulturrådet redovisar sina uppdrag i myndigheternas årsredovisningar.

Folkhälsomyndigheten har under året vidareutvecklat samarbetet med Socialstyrelsen. Myndigheterna informerar och diskuterar regelbundet gemensamma frågor, byter erfarenheter och diskuterar möjligheterna till samordning av kommande och eventuella gemensamma samråd med minoriteterna.

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnens uppdrag är att bedriva språkvårdande verksamhet för de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib samt revitaliseringsinsatser i enlighet med förordningen (2010:21) om statsbidrag för insatser till stöd för de nationella minoritetsspråken.

Inom ramen för den språkvårdande verksamheten har myndigheten tagit fram ett skolmaterial för gymnasiet om de nationella minoriteternas och deras språk. Materialet finns tillgängligt på webbsidan. I övrigt har myndigheten bland annat arbetat med språkvårdsseminarium för finska och meänkieli, revidering av ordboken som finns på jiddisch-svenska-jiddisch, framtagning av romska skrivregler och utdelning av ett minoritetsspråkspris.

Institutet för språk och folkminnen fördelar även medel till insatser från det civila samhället till stöd för revitalisering av minoritetsspråken. Ett av de främsta syftena med projekten är att ge talare en språklig arena och stärka kunskaperna i de nationella minoritetsspråken och målsättningen är att på sikt vända språkbytarprocessen och förhindra att språken dör ut.

I början av året hade myndigheten att granska 81 projektansökningar varav 46 beviljades bidrag. Bidragen fördelades mellan olika språk- och kulturbärande projekt, främst de som riktade sig till barn och ungdomar och språköverföring mellan generationer. Under hösten omfördelades även återbetalda medel från ett tidigare projekt. Sammantaget fördelade Institutet för språk och folkminnen under året 3 775 000 kronor till 47 projekt; 20 finska, 9 samiska, 5 meänkieli, 5 romska, 4 jiddisch och 4 flera språk. Myndigheten bedömer att föreningarna gör ett mycket viktigt revitaliseringsarbete men för att få fram konkreta effekter skulle en djupare analys krävas.

Under året ingick Institutet för språk och folkminnen i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Utifrån denna modell genomfördes samråd med minoritetsgrupperna vid två tillfällen under året. Myndigheten har även till sin språkvårdande verksamhet referens- och terminologigrupper kopplade till språken.

Kulturrådet

Kulturrådet har haft i uppdrag att särskilt verka för samiska folkets och övriga nationella minoriteters kultur i såväl kultursamverkansmodellen som övrig bidragsgivning och verksamhet.

Kulturrådet fördelar verksamhetsbidrag och projektbidrag till nationella minoriteters organisationer som ett komplement till myndighetens bidrag inom respektive konstområde. Under året fördelades merparten av medlen som verksamhetsstöd till sju verksamheter som bedöms vara av nationell kulturpolitisk betydelse. Vid fördelning av projektbidrag prioriterades ansökningar från barn- och ungdomsverksamheter, insatser

som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer och projekt som möter publik. Myndigheten noterar att antalet bidragsansökningar har ökat inom båda bidragsformerna och konstaterar att de medel som finns att fördela inte är tillräckliga för att möta det ökade behovet.

Kulturrådet fördelar även produktionsstöd till kulturtidskrifter. Här har myndigheten hanterat flera omfattande ansökningar under året och ser behov av förnyelse och professionalisering för vissa av tidskrifterna.

Myndigheten fördelar även särskilda medel för stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur.

Under året ingick Kulturrådet i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Utifrån denna modell genomfördes samråd med minoritetsgrupperna vid två tillfällen. Myndigheten har även deltagit i samråd med Sametinget.

Kulturrådet har beaktat perspektivet från de nationella minoriteterna när myndigheten berett de regionala kulturplanerna och regionala framställanden under året. I dialog med regionerna har olika utmaningar diskuterats. Detta har resulterat i ett nationellt nätverk med regionala tjänstepersoner med ansvar för nationella minoriteters kultur.

Skolinspektionen

Enligt regleringsbrev ska Skolinspektionen vidta åtgärder som främjar frågor som rör de nationella minoriteterna och minoritetsspråken utifrån minoritetslagen samt politikens mål och delområden.

Skolinspektionen har under året genomfört uppföljning efter den tillsyn som påbörjades under 2018 vid Sameskolstyrelsen och fem sameskolor. Myndigheten har också genomfört en tematisk tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurs 7-9. Tillsynen visar att 22 av 25 huvudmän brister i att erbjuda modersmålsundervisning på så sätt att de inte informerar eller ger felaktig information till elever och vårdnadshavare om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk och om vilka möjligheter till undervisning som finns.

Under hösten har myndigheten påbörjat en tematisk kvalitetsgranskning som fokuserar på förskoleklassens arbete med garantin för tidiga stödinsatser.

Inspektionen har fått in sju ärenden om missförhållanden som handlar om erbjudande av modersmål och nationella minoriteter.

Under året ingick Skolinspektionen i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Utifrån denna modell genomfördes samråd med minoritetsgrupperna vid två tillfällen. Myndigheten har också deltagit i samråd mellan utbildningsmyndigheter och samiska organisationer vid ett tillfälle.

Skolverket

Skolverket har ett samlat ansvar för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Myndigheten ska bidra till att uppnå den nationella minoritetspolitikens mål genom att ge nationella minoriteter möjlighet att ta del av sina rättigheter inom skolväsendet.

För att öka tillgången på behöriga lärare i samiska har Skolverket sedan hösten 2018 erbjudit en utbildning för lärare i samiska. Under 2019 har cirka 25 lärare deltagit, vilket motsvarar drygt en tredjedel av alla lärare i samiska.

Tillsammans med andra myndigheter har Skolverket arrangerat tolv samråd med minoritetsorganisationer och för att öka nyttan med samråden har myndigheten under året även tagit initiativ till att bjuda in Folkbildningsrådet och Skolforskningsinstitutet.¹³ En följd av samråden är att Skolverket under året har inlett ett samarbete med Sveriges Kommuner och Regioner för att få ökat genomslag för nationella minoriteters rättigheter inom förskola och skola.

I och med att rätten till förskola på minoritetsspråk nu regleras i skollagen har Skolverket också genom konferenser och riktade utskick informerat huvudmän, lärare och annan personal om regleringen på området.

Socialstyrelsen

Under året har Socialstyrelsen haft i uppdrag att vidta insatser för att implementera minoritetslagen i sin verksamhet utifrån det minoritetspolitiska målet och dess tre delområden. Vidare ska myndigheten fortsatt utveckla den långsiktiga dialogen med de nationella minoriteterna. Myndigheten ska också tillsammans med Folkhälsomyndigheten vidareutveckla samarbetet myndigheterna emellan samt genomföra effektiva samråd med de nationella minoriteterna.

Socialstyrelsen publicerade vid årsskiftet ett nytt *Meddelandeblad*, nr 7/2018 *Minoriteter och minoritetsspråk* där den förstärkta minoritetslagen uppmärksammades. Den nya webbplatsen har också uppdaterats med information om minoritetslagen och informationen är översatt till minoritetsspråken.

Under första halvåret medverkade Socialstyrelsen i ett flertal nationella och regionala konferenser om den reviderade minoritetslagen i samverkan med bland andra Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget. Myndigheten deltog även i en webbsändning om äldreomsorg och den förstärkta minoritetslagen arrangerad av Sveriges Kommuner och Regioner.

Under våren presenterade Socialstyrelsen sitt kartläggningsuppdrag (Ku2017/01534/DISK; Ku2018/01459/DISK) för regeringen om behov av kunskapshöjande insatser inom socialtjänst, äldreomsorg och hälso- och sjukvård mot bakgrund av de skärpta lagbestämmelserna. Kartläggningen tyder på att beredskapen för de skärpta bestämmelserna i minoritetslagen är låg såväl i som utanför förvaltningsområdena för nationella minoritetsspråk.

13 Skolverket ingick tillsammans med andra skolmyndigheter i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar

Under året har Socialstyrelsen även arbetat med utbildningsinsatser riktade till socialtjänsten om bemötande och inkluderande arbetssätt med särskilt fokus på romer.

Socialstyrelsen har ingått i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Utifrån denna modell har myndigheten haft samråd med minoritetsgrupperna vid två tillfällen. Myndigheten har också haft samråd med Sametinget och Kunskapsnätverket samisk hälsa.

Socialstyrelsen har vidareutvecklat samarbetet med Folkhälsomyndigheten. Myndigheterna informerar och diskuterar regelbundet gemensamma frågor, byter erfarenheter och diskuterar möjligheterna till samordning av kommande och/eller eventuella gemensamma samråd med minoriteterna.

Socialstyrelsen kommer även att förstärka sitt samarbete med Folkhälsomyndigheten för att ta del av deras erfarenheter av att följa upp hälsosituationen för de nationella minoriteterna. Syftet är att undersöka om några av de metoder som diskuterats och använts av Folkhälsomyndigheten är tillämpliga för att följa situationen för de nationella minoritetsgrupperna inom framförallt äldreomsorg men också övrig socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Svenska Filminstitutet

Under 2019 har Filminstitutets organisationsövergripande strategi för att främja tillgången till film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken presenterats. Strategin har tagits fram i samråd med minoritetsorganisationer, sakkunniga inom minoritetspolitiken och med en referensgrupp bestående av två personer från varje minoritetsgrupp. Tillsammans med Kulturrådet genomfördes en kunskapsdag för att öka kunskapen internt och en filmad crash course för nyanställda har producerats. Flera insatser kopplade till strategin har påbörjats och genomförts under året.

Ett filmpedagogiskt paket för skolan, med tips på filmer och filmhandledningar kopplat till skolans uppdrag om att undervisa om nationella minoriteter har tagits fram för årskurs 7 – 9. En inventering och metadatenöjsyn har genomförts på Svensk filmdatabas för att underlätta sökning efter svensk film med minoritetsperspektiv och på minoritetsspråken. Filminstitutet har också föreläst och funnits på plats under regionala och kommunala konferenser för att lyfta filmens möjligheter i arbetet utifrån minoritetslagstiftningen.

En riktad kortfilmssatsning, Glöd, har påbörjats och sammanlagt kommer tio produktioner beviljas sammanlagt 1 300 000 kr i stöd för film på de nationella minoritetsspråken. Inom de ordinarie stöden till utveckling och produktion och film har ytterligare fyra filmprojekt beviljats utvecklingsstöd som innefattar de nationella minoritetsspråken och en kortfilm har beviljats produktionsstöd.

Fyra kommunala projekt har beviljats filmkulturellt stöd för totalt 252 225 kronor, för filmpedagogiska insatser. Under året har även två filmer på minoritetsspråk digitaliserats: *Majn harts gehert tsum tatn* (jiddish) och *Midnattsolens son* (samiska, meänkäli, finska)

Filmarvet deltog i filmfestivalen Artic Light Film festival i Kiruna, bland annat genom en premiär på den filmen *Midnattsolens son* (1939) som delvis spelats in i Kiruna, Tromsö och Karesuando. Huvudpersonerna och många statister i filmen är samer och språken som talas i filmen är svenska, nordsamiska, lulesamiska, meänkieli, och finska.

Universitets- och högskolerådet

Universitets- och högskolerådet har haft i uppdrag att följa upp och analysera sina internt och externt riktade insatser utifrån minoritetspolitikens mål.

Universitets- och högskolerådet har under året arrangerat ett heldagsseminarium på temat nationella minoriteter. Syftet var att lyfta fram hur den reviderade minoritetslagstiftningen påverkar utbildningssektorn och ge möjlighet för diskussion och erfarenhetsutbyte för fortsatt utveckling av arbetet på lärosätena.

Myndigheten tillhandahåller fem kortfilmer och en trailer för sociala medier på de nationella minoritetsspråken lulesamiska, sydsamiska, nordsamiska, meänkieli och finska. Kortfilmerna syftar till att sprida kunskap om de nationella minoriteterna och inspirera till högskolestudier. Myndigheten erbjuder också ett digitalt pedagogiskt utbildningsverktyg för lärare och studie- och yrkesvägledare inom grundskolan för arbete med breddad rekrytering inom låg- och mellanstadiet. Syftet är att främja breddad rekrytering och motverka könsbundna studieval. Materialet består av en kort animerad film och uppföljande övningar. Filmen finns textad på de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och nordsamiska.

Under året ingick Universitets- och högskolerådet i länsstyrelsen Stockholms samordnade samrådsförfarande med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Utifrån denna modell genomfördes samråd med minoritetsgrupperna vid två tillfällen. Myndigheten har också deltagit i samråd mellan utbildningsmyndigheterna och samiska organisationer vid ett tillfälle.

Bilaga 1 Tabeller

Bilaga 2 Redovisning av statbidrag till kommuner och regioner

Bilaga 3 Enkät till kommuner och regioner

Bilaga 4 Enkät till länsstyrelser

Bilaga 5 Enkätundersökningar

Bilaga 1 Tabeller

Delområde Diskriminering och utsatthet

Kommuner och regioner

Tabell 11. Kommuner och regioner har genomfört utbildningar eller liknande insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter hos förtroendevalda och/eller tjänstepersoner på ledningsnivå. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	202	79	107	14	2
Ja, för förtroendevalda	49 (24)	43 (54)	2 (2)	4 (29)	0 (0)
Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå	70 (35)	53 (67)	9 (8)	8 (57)	0 (0)
Nej	119 (59)	16 (20)	95 (89)	6 (43)	2 (100)
Vet ej	7 (3)	4 (5)	3 (3)	0 (0)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 12. Kommuner och regioner har utbildat personalen om diskrimineringsfrågor som omfattat nationella minoriteter. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	202	79	106	15	2
Ja	52 (26)	32 (41)	12 (11)	8 (53)	0 (0)
Nej	128 (63)	39 (49)	82 (77)	5 (33)	2 (100)
Vet ej	22 (11)	8 (10)	12 (11)	2 (13)	0 (0)

Tabell 13. Kommuner och regioner har genomfört andra insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	201	78	106	15	2
Ja	73 (36)	35 (45)	28 (26)	10 (67)	0 (0)
Nej	89 (44)	30 (38)	57 (54)	0 (0)	2 (100)
Vet ej	38 (19)	12 (15)	21 (20)	5 (33)	0 (0)

Länsstyrelser

Tabell 14. Länsstyrelser har genomfört interna utbildningar eller liknande insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
För tjänstepersoner på ledningsnivå	10 (48)	7 (47)	3 (50)
För andra anställda	13 (62)	10 (67)	3 (50)
Nej	6 (29)	3 (20)	3 (50)
Vet ej	0 (0)	0 (0)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 15. Länsstyrelser har utbildat personalen om mänskliga rättigheter och/eller diskrimineringslagen där även nationella minoriteter varit inkluderade. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	19 (90)	13 (87)	6 (100)
Nej	2 (10)	2 (13)	0 (0)
Vet ej	0 (0)	0 (0)	0 (0)

Tabell 16. Länsstyrelser har genomfört andra interna och/eller externa insatser för att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	17 (81)	11 (73)	6 (100)
Nej	4 (19)	4 (27)	0 (0)
Vet ej	0 (0)	0 (0)	0 (0)

Delområde Inflytande och delaktighet

Kommuner och regioner

Tabell 17. Kommuner och regioner som har gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	200	78	105	15	2
Direktkontakt med politiker/ tjänstepersoner i allmänna och/eller specifika frågor	100 (50)	73 (94)	19 (18)	8 (53)	0 (0)
Strukturerade samråd	89 (45)	75 (96)	3 (3)	11 (73)	0 (0)
Referensgrupper	48 (24)	37 (47)	5 (5)	5 (33)	0 (0)
Genom representation i råd för äldre frågor	44 (22)	39 (50)	4 (4)	1 (7)	0 (0)
Remissinstanser	39 (20)	29 (37)	4 (4)	6 (40)	0 (0)
Genom representation i ungdomsråd	9 (5)	8 (10)	0 (0)	1 (7)	0 (0)
Annat	19 (10)	10 (13)	5 (5)	7 (45)	2 (100)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 18. Nationella minoriteter som omfattats av formerna för inflytande. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	110	78	20	12	0
Judar	22 (20)	12 (15)	6 (30)	4 (33)	0 (0)
Romer	41 (37)	23 (29)	12 (60)	6 (50)	0 (0)
Samer	52 (47)	36 (46)	8 (40)	8 (67)	0 (0)
Sverigefinnar	87 (79)	61 (78)	15 (75)	11 (92)	0 (0)
Tornedalingar	30 (27)	20 (26)	6 (30)	4 (33)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 19. Status på kommuners och regioners samrådsformer. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	90	76	3	11	0
Samråden har beslutsmandat	25 (28)	23 (30)	0 (0)	2 (20)	0 (0)
Samråden är rådgivande	87 (97)	73 (96)	3 (100)	11 (100)	0 (0)
Samråden är öppna för alla organisationer/individer som vill delta	55 (61)	44 (58)	2 (67)	9 (81)	0 (0)
Vi bestämmer vilka organisationer/ individer som får vara med i samråd	23 (26)	22 (29)	1 (33)	0 (0)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 20. Verksamhetsområden som omfattats av kommuners och regioners samråd med nationella minoriteter. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	89	75	3	11	0
Kultur och språk	86 (97)	73 (97)	2 (67)	11 (100)	0 (0)
Förskola	56 (63)	55 (73)	1 (33)	0 (0)	0 (0)
Skola	40 (45)	38 (51)	2 (67)	0 (0)	0 (0)
Utbildningsverksamhet förutom förskola och skola	26 (29)	24 (32)	1 (33)	1 (10)	0 (0)
Äldreomsorg	63 (71)	62 (83)	1 (33)	0 (0)	0 (0)
Hälso- och sjukvård	20 (22)	10 (13)	0 (0)	10 (91)	0 (0)
Användning statsbidrag	79 (89)	69 (92)	0 (0)	10 (90)	0 (0)
Annat	13 (15)	8 (11)	1 (33)	4 (36)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 21. Verksamhetsområden där nationella minoriteters inflytande har påverkat beslut eller inriktning. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	118	79	27	12	0
Kultur och språk	90 (76)	70 (89)	10 (37)	10 (83)	0 (0)
Förskola	46 (39)	45 (57)	1 (4)	0 (0)	0 (0)
Skola	32 (27)	30 (38)	2 (7)	0 (0)	0 (0)
Utbildningsverksamhet förutom förskola och skola	19 (16)	16 (20)	2 (7)	1 (10)	0 (0)
Äldreomsorg	61 (52)	57 (72)	4 (15)	0 (0)	0 (0)
Hälso- och sjukvård	16 (14)	9 (11)	2 (7)	5 (42)	0 (0)
Annat	13 (11)	7 (9)	3 (11)	3 (25)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 22. Nationella minoritetsdeltagare har fått ersättning (t.ex. arvode, reseersättning) för sin medverkan i samråd. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	89	75	3	11	0
Ja	40 (45%)	34 (45%)	0 (0%)	6 (55%)	0 (0%)
Nej	49 (55%)	41 (55%)	3 (100%)	5 (45%)	0 (0%)
Vet ej	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Ingen region utanför förvaltningsområde har svarat på frågan.

Länsstyrelser

Tabell 23. Länsstyrelser har analyserat vilka delar av verksamheten som är särskilt relevant för nationella minoriteter att ha inflytande över. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	9 (43)	8 (53)	1 (17)
Nej	12 (57)	7 (47)	5 (83)

Tabell 24. Länsstyrelser har gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Strukturerade samråd	12 (57)	10 (67)	2 (33)
Referensgrupper	6 (29)	6 (40)	0 (0)
Fokusgrupper	3 (14)	2 (13)	1 (17)
Remissinstanser	5 (24)	4 (27)	1 (17)
Annat	4 (19)	3 (20)	1 (17)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 25. Länsstyrelser har erbjudit nationella minoritetsdeltagare ersättning (t.ex. arvode, reseersättning) för sin medverkan i strukturerade samråd, av de 12 länsstyrelser som har strukturerade samråd. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	11	10	1
Ja	4 (36)	4 (40)	0 (0)
Nej	4 (36)	3 (30)	1 (100)
Vet ej	3 (28)	3 (30)	0 (0)

Tabell 26. Nationella minoritetsgrupper som omfattats av länsstyrelsernas former för inflytande. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	15	12	3
Judar	6 (40)	4 (33)	2 (67)
Romer	5 (33)	3 (25)	2 (67)
Samer	9 (60)	7 (58)	2 (67)
Sverigeфиннар	11 (73)	8 (67)	3 (100)
Tornedalingar	4 (27)	2 (17)	2 (67)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 27. Länsstyrelser har arbetat med att främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	9	6	5
Genom att anpassa formerna för inflytande och samråd med barn och unga	4 (19)	2 (13)	2 (33)
Genom att möten med barn och unga har genomförts	2 (9)	0 (0)	2 (33)
Annat	5 (24)	4 (27)	1 (17)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Delområde Språk och kulturell identitet

Kommuner och regioner

Tabell 28. Olika sätt som kommuner och regioner arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur? Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	201	79	105	15	2
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia på nationella minoritetsspråk på bibliotek	160 (80)	76 (96)	73 (70)	9 (60)	2 (100)
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia som handlar om nationella minoriteter på bibliotek	144 (72)	65 (82)	70 (67)	8 (53)	1 (50)
Kulturella aktiviteter, exempelvis teater, film, dans, utställningar	121 (60)	79 (100)	29 (28)	11 (73)	2 (100)
Information på nationella minoritetsspråk, exempelvis på webbplats, på skyltar, i broschyrer	106 (53)	74 (94)	18 (17)	14 (93)	0 (0)
Medel/verksamhetsbidrag	88 (44)	62 (78)	15 (14)	11 (73)	0 (0)
Kulturplan	67 (33)	36 (46)	16 (15)	13 (87)	2 (100)
Språkpaket/språkrevitalisering	65 (32)	55 (70)	0 (0)	10 (64)	0 (0)
Annat	12 (6)	5 (6)	2 (2)	4 (80)	2 (100)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 29. Olika sätt som kommuner och regioner arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur? Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO
Antal svar på frågan	184	79	105
Modersmålsundervisning i grundskolan, grundskoleklass eller specialskolan	124 (67)	69 (87)	54 (51)
Modersmålsstöd i förskolan	78 (42)	56 (71)	22 (21)
Modersmålsundervisning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	77 (42)	36 (46)	40 (38)
Modersmålsstöd i förskoleklass	76 (41)	50 (63)	26 (25)
Tvåspråkig undervisning inom skolan	20 (11)	10 (13)	10 (10)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 30. Minoritetsspråk som omfattats av kommuner/regioners språk- och kulturinsatser. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	152	79	57	15	1
Finska	124 (82)	62 (78)	47 (82)	14 (93)	1 (100)
Jiddisch	40 (26)	14 (18)	24 (42)	2 (13)	0 (0)
Meänkieli	49 (32)	22 (28)	24 (42)	3 (20)	0 (0)
Romani chib	57 (38)	17 (21)	35 (61)	4 (27)	1 (100)
Samiska	84 (55)	39 (49)	35 (61)	9 (60)	1 (100)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 31. Kommuner och regioner har informerat de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	199	79	103	15	2
På webbplats	132 (66)	77 (97)	39 (38)	14 (93)	2 (100)
I sociala medier	65 (33)	54 (68)	4 (4)	6 (40)	0 (0)
I lokaltidningar	45 (23)	40 (51)	1 (1)	4 (27)	0 (0)
På seminarier/möten	86 (43)	67 (85)	9 (9)	10 (67)	0 (0)
I broschyrer	69 (35)	57 (72)	7 (7)	6 (40)	0 (0)
Annat	11 (5)	5 (6)	4 (4)	2 (13)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 32. Kommuner och regioner har informerat de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO
Antal svar på frågan	182	79	103
Information till föräldrar inom förskolan	82 (45)	57 (72)	24 (23)
Information till elever och föräldrar inom skolan	73 (40)	42 (53)	30 (29)
Information ang. äldreomsorg	76 (42)	68 (86)	8 (8)
Information inom ramen för biståndshandläggning	55 (30)	48 (61)	7 (7)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 33. Kommuner och regioner har gett information på de nationella minoritetsspråken. Antal och andel i parentes.

	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	143	77	50	14	2
Finska	93 (65)	62 (81)	19 (38)	11 (79)	1 (50)
Jiddisch	14 (10)	5 (6)	7 (14)	2 (14)	0 (0)
Meänkieli	19 (13)	12 (16)	4 (8)	3 (21)	0 (0)
Romani chib	22 (15)	11 (14)	8 (16)	3 (21)	0 (0)
Samiska	32 (22)	22 (29)	4 (8)	5 (36)	1 (50)
Svenska	127 (88)	64 (83)	48 (96)	13 (93)	2 (100)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Länsstyrelser

Tabell 34. Länsstyrelser har arbetat med insatser för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Kulturella aktiviteter, ex. teater, film, dans, utställningar	7 (33)	6 (40)	1 (17)
Flaggning på minoriteternas högtidsdagar/minnesdagar	18 (86)	15 (100)	3 (50)
Översättning av skyltar	5 (24)	5 (33)	0 (0)
Samverkan/initiativtagare i språk- och/eller kulturprojekt	12 (57)	9 (60)	3 (50)
Annat	8 (38)	5 (33)	3 (50)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 35. Länsstyrelser har omfattat de nationella minoritetsspråken i sina språk- och kulturinsatser. Antal och andel i procent.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	17	13	4
Finska	15 (88)	11 (85)	4 (100)
Jiddisch	9 (53)	7 (54)	2 (50)
Meänkieli	8 (47)	6 (46)	2 (50)
Romani chib	14 (82)	11 (85)	3 (75)
Samiska	14 (82)	11 (85)	3 (75)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 36. Länsstyrelser har genomfört särskilda insatser för att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	10 (48)	7 (47)	3 (50)
Nej	10 (48)	7 (47)	3 (50)
Vet ej	1 (4)	1 (6)	0 (0)

Tabell 37. Länsstyrelser där enskilda kan använda finska, meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med myndigheten. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	6 (29)	4 (27)	2 (33)
Ja, men endast det språk som myndigheten ingår i förvaltningsområde för	8 (38)	8 (53)	0 (0)
Nej	6 (29)	3 (20)	3 (50)
Vet ej	1 (4)	0 (0)	1 (17)

Tabell 38. Länsstyrelser har arbetat aktivt för att kompetens i finska, meänkieli och samiska ska finnas på myndigheten. Antal och andel i parentes som svarat ja på respektive svarsalternativ.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	5
Genom kartläggning /inventering av personalens språkkompetens	9 (43)	6 (40)	3 (50)
Genom att kunskap i minoritetsspråken finns med som merit i anställningsannonser	3 (14)	2 (13)	1 (17)
Genom att erbjuda kompetensutveckling i minoritetsspråken	2 (9)	2 (13)	0 (0)
Annat	4 (19)	1 (7)	3 (50)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 39. Länsstyrelser har informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
På extern webb	21 (100)	15 (100)	6 (100)
På seminarier/möten	14 (67)	11 (73)	3 (50)
I broschyrer	5 (24)	4 (27)	1 (17)
Annat	2 (9)	2 (13)	0 (0)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 40. Länsstyrelser har informerat på nationella minoritetsspråk. Antal och andel i parentes.

	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Finska	17 (81)	11 (73)	6 (100)
Jiddisch	16 (76)	11 (73)	5 (83)
Meänkieli	15 (71)	10 (67)	5 (83)
Romani chib	16 (76)	11 (73)	5 (83)
Samiska	17 (81)	12 (80)	5 (83)
Svenska	20 (85)	14 (93)	6 (100)

Flervalsfråga d.v.s. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Bilaga 2 Ekonomisk sammanställning statsbidrag

STATSBIDRAG 2019 - Kommuner	Disponibelt statsbidrag 2019	Förbrukning av 2019 års disponibla statsbidrag	Förbrukning av 2019 års disponibla statsbidrag (procent)	Resterande medel av 2019 års disponibla statsbidrag	Förskola A	Äldreomsorg B	Inflytande, delaktighet och samråd C	Språk- och kultur D	Samordning E	Ärendehanläggning F	Övergripande information G	Övrigt H	Totalt förbrukat A - H
Arieplög	660 000	660 000	100%	0	228 063	39 077	47 140	239 515	103 305	0	2 900	0	660 000
Arvidsjaur	660 000	660 000	100%	0	61 500	18 300	28 300	22 700	525 900	0	4 600	6 700	660 000
Berg	660 000	660 000	100%	0	26 152	112 590	28 733	48 709	393 461	0	50 355	0	660 000
Borlänge	990 000	877 875	89%	112 125	30 000	62 828	36 106	193 124	513 174	0	42 643	0	877 875
Borås	1 980 000	1 980 000	100%	0	80 054	158 403	15 867	358 709	1 170 860	80 992	115 115	0	1 980 000
Botkyrka	1 320 000	1 193 873	90%	126 127	0	134 737	6 739	261 361	254 315	0	93 637	443 084	1 193 873
Degerfors	600 000	600 000	100%	0	0	8 924	6 078	44 887	538 927	0	467	717	600 000
Dorotea	660 000	660 000	100%	0	47 582	5 683	22 167	70 196	290 020	8 202	170 362	45 788	660 000
Enköpings	660 000	647 088	98%	12 912	54 135	75 929	47 741	99 151	336 785	0	33 309	38	647 088
Enkilstuna	1 980 000	1 979 680	100%	320	410 000	95 711	800	648 992	614 530	19 267	176 080	14 300	1 979 680
Fagersta	660 000	408 426	62%	251 574	2 264	0	5 800	71 493	264 282	4 500	59 037	1 050	408 426
Finnsjö	660 000	603 959	92%	56 041	5 146	106 171	2 115	158 406	292 053	5 146	33 274	1 648	603 959
Gällivare	1 160 000	1 160 000	100%	0	185 000	135 000	106 000	307 000	389 000	0	38 000	0	1 160 000
Gislaved	910 000	384 533	42%	525 467	0	0	12 395	45 684	280 080	11 374	35 000	0	384 533
Gävle	1 980 000	1 980 000	100%	0	0	450 000	27 500	390 000	894 500	0	218 000	0	1 980 000
Göteborg	2 640 000	2 640 000	100%	0	10 000	196 000	381 000	499 000	750 000	56 000	644 000	104 000	2 640 000
Hallstahammar	660 000	600 420	91%	59 580	23 700	94 200	3 653	149 852	255 915	0	66 500	6 600	600 420
Haninge	1 320 000	1 320 000	100%	0	7 486	30 900	67 273	151 079	752 144	9 353	284 095	17 670	1 320 000
Haparanda	1 160 000	1 160 000	100%	0	79 305	385 929	24 948	302 370	188 925	20 663	106 382	51 478	1 160 000
Hofors	660 000	660 000	100%	0	25 338	247 326	0	124 758	258 659	0	4 019	0	660 000
Huddinge	1 980 000	1 980 000	100%	0	306 267	795 366	2 100	345 975	341 148	0	189 144	0	1 980 000
Häbo	660 000	660 000	100%	0	10 000	36 000	3 678	199 039	349 646	3 160	58 475	0	660 000
Hälsjöfors	660 000	660 000	100%	0	14 703	4 464	5 729	147 479	445 785	0	40 104	1 736	660 000
Järfrålla	1 264 439	1 264 439	100%	0	169 801	226 116	2 757	314 148	120 103	0	431 514	0	1 264 439
Järjedalen	660 000	660 000	100%	0	8 626	17 222	6 000	85 723	525 227	17 202	0	0	660 000
Jokkmokk	660 000	563 000	85%	97 000	162 000	94 000	9 000	23 000	105 000	21 000	89 000	60 000	563 000
Kalix	1 160 000	1 159 779	100%	221	55 957	66 544	24 564	350 904	586 612	17 000	58 202	0	1 159 779
Karlskoga	660 000	660 000	100%	0	9 000	22 653	8 305	55 383	480 113	13 000	71 546	0	660 000
Kiruna	1 160 000	1 160 000	100%	0	23 896	225 886	50 275	317 603	437 607	0	104 733	0	1 160 000
Kramfors	660 000	585 790	89%	74 210	6 200	0	1 593	2 750	556 208	7 500	11 539	0	585 790
Krokoms	660 000	659 998	100%	2	119 481	98 775	51 818	108 992	275 519	5 413	0	0	659 998
Köping	660 000	660 000	100%	0	5 000	5 000	806	922	643 316	0	4 956	0	660 000
Laxå	660 000	153 880	23%	506 120	0	0	2 414	17 122	92 400	0	41 944	0	153 880
Lindesberg	660 000	660 000	100%	0	3 910	17 436	3 787	22 260	534 610	0	77 997	0	660 000
Ludvika	660 000	660 000	100%	0	8 565	107 742	16 327	137 028	342 986	4 000	43 352	0	660 000
Luleå	1 490 000	1 490 000	100%	0	418 099	157 170	10 267	114 029	699 475	0	90 960	0	1 490 000
Lycksele	660 000	660 000	100%	0	98 714	64 044	17 677	123 863	324 540	14 993	16 169	0	660 000
Malmö	1 980 000	1 865 491	94%	114 509	690 000	695 000	15 210	353 744	13 472	0	88 187	9 878	1 865 491

STATSBIDRAG 2019 - Kommuner													
	660 000	660 000	660 000	0	32 273	45 231	28 655	70 068	276 017	28 506	178 611	639	660 000
Malå	660 000	660 000	0	0	660 000	0	0	0	0	0	0	0	660 000
Marierstad	660 000	660 000	660 000	0	0	4 254	14 053	206 683	325 138	0	0	109 872	660 000
Motala	660 000	660 000	660 000	0	0	500 000	7 500	318 508	659 000	7 000	93 000	0	1 885 008
Norrköping	1 980 000	1 885 008	94 992	300 000	95%	500 000	7 500	318 508	659 000	7 000	93 000	0	1 885 008
Norrålle	990 000	990 000	0	0	0	0	27 901	267 698	430 077	511	263 813	0	990 000
Nykvarn	660 000	646 480	13 520	11 250	98%	46 370	0	213 007	353 250	0	22 603	0	646 480
Oxelösund	660 000	660 000	660 000	0	16 500	124 000	2 000	111 800	330 600	7 700	31 000	36 400	660 000
Pajala	1 160 000	1 020 900	139 100	45 244	88%	241 087	23 131	165 560	502 304	0	12 915	30 659	1 020 900
Sigtuna	740 000	740 000	0	1 100	100%	25 500	5 900	77 800	537 000	20 600	68 900	3 200	740 000
Sandviken	660 000	453 666	206 334	12 525	69%	10 382	3 324	20 270	209 059	0	483	197 623	453 666
Skellefteå	990 000	990 000	0	269 395	100%	107 995	18 629	45 346	466 206	0	49 377	33 052	990 000
Skinnkatteberg	660 000	592 000	68 000	7091	90%	11 457	2 553	56 717	269 926	1 561	2 695	240 000	592 000
Skövde	990 000	990 000	0	100 792	100%	61 842	3 867	391 636	383 716	0	48 147	0	990 000
Smedjebacken	660 000	660 000	660 000	0	0	163 324	13 776	84 522	334 328	0	64 050	0	660 000
Solna	1 320 000	1 320 000	660 000	0	11 209	8 175	14 524	142 042	1 121 000	0	19 827	3 223	1 320 000
Sorsele	660 000	660 000	660 000	0	61 285	98 626	48 260	129 339	311 290	6 000	5 200	0	660 000
Stockholm	3 140 000	3 140 000	0	448 107	100%	631 800	67 734	1 410 342	461 621	0	113 396	7 000	3 140 000
Storuman	660 000	660 000	660 000	0	148 789	146 651	0	98 448	251 909	8 256	5 947	0	660 000
Strömsund	660 000	660 000	660 000	0	42012	30 055	13 474	328 738	218 183	0	26 738	800	660 000
Sundbyberg	660 000	660 000	660 000	0	30 000	143 259	25 922	123 959	335 910	0	950	0	660 000
Sundsvall	1 820 000	1 820 000	0	126300	100%	512 704	43 733	373 191	712 056	5 430	42 874	3 712	1 820 000
Surahammar	660 000	660 000	660 000	0	20 000	15 000	9 749	75 700	538 900	651	0	0	660 000
Söderhamn	660 000	54 823	605 177	0	0	0	0	54 823	0	0	0	0	54 823
Södertälje	1 320 000	1 299 241	20 759	125 700	98%	49 221	4 657	147 297	627 150	0	345 216	0	1 299 241
Tierp	660 000	660 000	660 000	0	60 048	42 779	2 174	134 199	375 800	6 000	39 000	0	660 000
Treleborg	660 000	660 000	660 000	0	250 332	0	0	34 591	375 077	0	0	0	660 000
Trosa	660 000	660 000	660 000	0	268 331	8 070	1 563	142 117	212 668	0	27 251	0	660 000
Trollhättan	990 000	990 000	990 000	0	340 000	108 000	14 570	280 000	146 625	0	52 000	48 805	990 000
Uddevalla	990 000	990 000	990 000	0	189 446	91 945	1 981	247 834	358 827	1 360	98 607	0	990 000
Umeå	2 480 000	2 480 000	2 480 000	0	813 296	393 712	179 767	234 279	682 429	0	176 517	0	2 480 000
Upplands-Bro	660 000	660 000	660 000	0	0	120 350	46 566	44 445	0	448 639	0	0	660 000
Upplands Väsby	660 000	655 169	4 831	0	0	7 463	34 400	66 578	500 000	14 480	32 248	0	655 169
Uppsala	1 980 000	1 980 000	1 980 000	0	383 811	190 000	9 712	841 069	493 268	0	62 140	0	1 980 000
Vilhelmina	660 000	660 000	660 000	0	42 600	60 400	15 200	37 400	504 400	0	0	0	660 000
Vindeln	660 000	188 425	471 575	14 678	29%	11 717	11 717	114 313	0	0	30 106	0	188 425
Västerås	1 980 000	1 702 500	277 500	105 500	86%	156 000	154 000	230 000	872 000	20 000	165 000	0	1 702 500
Åre	660 000	568 712	91 288	33 083	86%	28 676	51 216	79 313	335 873	0	5 800	34 751	568 712
Åsle	963 256	912 535	50 721	57 230	95%	38 228	24 248	98 026	408 576	74 525	172 784	38 918	912 535
Älvdalen	660 000	660 000	660 000	0	10 679	6 000	9 206	104 714	472 211	0	57 190	0	660 000
Älvkarleby	660 000	660 000	660 000	0	138 596	34 478	0	106 318	336 270	0	44 338	0	660 000
Örebro	1 980 000	1 784 167	195 833	430 422	90%	527 000	882	257 316	472 678	8 398	85 971	1 500	1 784 167
Örnsköldsvik	2 096 185	2 096 185	0	152 777	100%	406 980	48 347	628 361	628 361	62 277	69 389	0	2 096 185
Östersund	990 000	889 567	100 433	43 756	90%	66 426	0	218 085	529 222	28 078	6 000	0	889 567
Österåker	867 318	867 318	0	7 840	100%	0	19 524	71 273	712 602	7 774	44 861	3 444	867 318
Östhammar	660 000	660 000	660 000	0	18 200	1 000	4 000	130 100	452 700	0	54 000	0	660 000
Övertorneå	1 160 000	1 160 000	660 000	0	434 500	447 500	19 900	33 000	223 100	2 000	0	0	1 160 000
SUMMA	86 361 198	81 424 927	4 936 271	8 990 641	94%	10 703 064	2 122 977	15 954 766	34 802 142	1 078 511	6 214 541	1 558 285	81 424 927

STATSBIDRAG 2019 - Regioner											
Landsting/regioner	Diponibelt statsbidrag 2019	Förbrukning av 2019 års disponibla statsbidrag	Förbrukning av 2019 års disponibla statsbidrag (procent)	Resterande medel av 2019 års disponibla statsbidrag	Inflytande, delaktighet och samråd A	Språk- och kultur B	Samordning C	Ärende-handläggning D	Övergripande information E	Övrigt F	Totalt förbrukat A - F
Region Dalarna	250 000	250 000	100%	0	0	15 165	206 071	12 393	16 371	0	250 000
Region Gävleborg	250 000	141 964	57%	108 036	0	28 450	97 677	5 544	10 293	0	141 964
Region Jämtland Härjedalen	250 000	234 054	94%	15 946	54454	42360	36619	100621	0	0	234 054
Region Jönköpings län	250 000	0	0%	250 000	0	0	0	0	0	0	0
Region Norrbotten	250 000	108 365	43%	141 635	11 152	48 731	23 960	24 522	0	0	108 365
Region Skåne	250 000	222 826	89%	27 174	17 200	132 000	70 271	3 355	0	0	222 826
Region Stockholm	250 000	250 000	100%	0	0	15 360	0	36 412	198 228	0	250 000
Region Sörmland	250 000	250 000	100%	0	35 500	144 149	38 719	0	31 632	0	250 000
Region Uppsala	250 000	250 000	100%	0	0	65000	0	63 000	122 000	0	250 000
Region Västerbotten	250 000	201 633	81%	48 367	82496	107000	8654	1233	2 250	0	201 633
Region Västernorrland	250 000	250 000	100%	0	24 011	3 946	221 119	924	0	0	250 000
Region Västmanland	250 000	250 000	100%	0	352	164 746	81 722	980	2 200	0	250 000
Region Örebro län	250 000	250 000	100%	0	961	102 169	69 801	60 649	16 420	0	250 000
Region Östergötland	250 000	250 000	100%	0	950	97 670	115 280	0	25 000	11 100	250 000
Västra Götalandsregionen	250 000	250 000	100%	0	0	250 000	0	0	0	0	250 000
SUMMA	3 750 000	3 158 842	84%	591 158	227076	1216746	969 893	309633	424394	11 100	3 158 842

Bilaga 3 Enkät till kommuner och regioner

Uppföljning av minoritetspolitikens utveckling 2019

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har nationellt uppföljningsansvar för förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vi rapporterar minoritetspolitikens utveckling årligen till regeringen.

Med anledning av vårt uppföljningsarbete skickar vi nu denna enkät till samtliga kommuner och regioner. Vi är tacksamma för **svar senast 25 oktober 2019**.

Länsstyrelsen och Sametinget har samrått med SKL kring enkätutskicket enligt Samrådsförordning (1982:668). Det är frivilligt att besvara enkäten.

Observera att enkätsvaren är kommunens/regionens officiella svar och inte en tjänstepersons eller förvaltnings enskilda svar.

Information om enkäten

- Dina svar sparas inte automatiskt när du stänger ner enkäten. För att spara trycker du på pausknappen som finns efter varje fråga.
- Flera personer kan vara med och besvara enkäten. Via pausknappen sparar du enkäten i ett mail som kan skickas vidare till nästa person.
- Det går tyvärr inte att skriva ut enkäten på papper innan du har skickat den. Kontakta Länsstyrelsen eller Sametinget så skickar vi en papperskopia.
- När du har fyllt i hela enkäten klickar du på "Skicka". Då stängs länken och det går inte längre att göra ändringar. Nu får du en sammanfattning av enkätsvaren som du kan skriva ut och spara digitalt som pdf.

Om du har frågor om enkäten är du välkommen att kontakta:

helen.cronsell@lansstyrelsen.se, tel 010-223 12 79 eller ellen.omma@sametinget.se, tel 0980-780 37

Enkätens disposition

Enkäten innehåller totalt 31 frågor. Det exakta antalet frågor som du kommer att besvara är dock beroende av vilka svarsalternativ du valt. Enkäten inleds med en allmän bakgrundsinformation för att sedan delas upp i områdena:

- Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter
- Mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet
- Former för inflytande och delaktighet för nationella minoriteter
- Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur
- Information om nationella minoriteters rättigheter
- Kommuners kartläggningsarbete (besvaras enbart av kommuner som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska)

Några begrepp som förekommer i enkäten

Nationella minoriteter

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer (även urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär bl.a. att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande.

Erkännandet av Sveriges nationella minoriteter utgår från internationella konventioner och i grunden handlar det om mänskliga rättigheter. De nationella minoriteterna har funnits i det geografiska område som idag utgör Sverige sedan historisk tid, och har därmed samma rätt att behålla och utveckla sina språk och kulturer som majoritetsbefolkningen. Genom historien har de nationella minoriteterna i Sverige utsatts för olika former av diskriminering. Därför är erkännandet och de rättigheter som medföljer en viktig markering från samhällets sida att staten har ett ansvar för att skydda de nationella minoriteternas rättigheter.

Nationella minoritetsspråk

Det finns fem erkända nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Erkännandet innebär att samhället har ett särskilt ansvar för att dessa språk ska kunna fortleva, utvecklas och föras vidare till nästa generation. En enig riksdag har slagit fast att språken utgör en del av Sveriges gemensamma kulturhistoria och att det är en viktig uppgift för samhället att språken inte ska gå förlorade.

Förvaltningsområden

Sveriges riksdag har beslutat att de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska ska omfattas av s.k. förvaltningsområden. Inom dessa geografiska områden har de tre minoritetsspråken ett förstärkt skydd. Det förstärkta skyddet inom respektive förvaltningsområde innebär:

- att enskilda har rätt att använda språken vid myndighetskontakter
- att vårdnadshavare har rätt till förskola för sina barn på språken
- att äldre har rätt till service och omvårdnad inom ramen för äldreomsorgen på språken samt rätt att upprätthålla sin kulturella identitet

Kommuner och regioner som ingår i de tre minoritetsspråkiga förvaltningsområdena får riktade statsbidrag. Bidraget ska användas till merkostnader som uppkommer med anledning av enskildas rättigheter enligt minoritetslagen och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

Här hittar du mer information om förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska.

Mer information finns på www.minoritet.se

Allmän bakgrundsinformation

1. Kommunens/regionens namn: *

2. Kommunen/regionen: *

- ☐ Ingår i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk
- ☐ Ingår inte i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk

3. Kommunen/regionen ingår i förvaltningsområde för:

- ☐ Finska
- ☐ Meänkieli
- ☐ Samiska

Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter

I denna del av enkäten är vi intresserade av era insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter. Att ge skydd för de nationella minoriteterna innebär att diskriminering på grund av etnicitet eller tillhörighet till nationella minoritet ska bekämpas och att de nationella minoriteterna ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor.

4. Har kommunen/regionen under 2019 genomfört utbildningar eller liknande insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter hos förtroendevalda och/eller tjänstepersoner på ledningsnivå?

- ☐ Ja, för förtroendevalda
- ☐ Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

5. Har kommunen/regionen under 2019 utbildat personalen om diskrimineringsfrågor som omfattar nationella minoriteter?

- ☐ Ja, ange gärna vilken personal
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

6. Har kommunen/regionen under 2019 gjort några andra insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter?

- ☐ Ja, beskriv gärna vilka
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

Mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet

I denna del av enkäten är vi intresserade av ert arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Från den 1 januari 2019 är samtliga kommuner och regioner skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Med minoritetspolitiskt arbete avses verksamhet som motiveras av de skyldigheter och det ansvar som kommuner och regioner har enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till.

7. Har kommunen/regionen arbetat med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

- ☐ Ja, mål och riktlinjer är antagna under 2019
- ☐ Ja, mål och riktlinjer är antagna sedan tidigare år
- ☐ Ja, arbetet med mål och riktlinjer pågår men beslut har ännu inte fattats
- ☐ Nej, förklara varför
- ☐ Vet ej

8. Omfattas samtliga fem nationella minoriteter i målen och riktlinjerna för det minoritetspolitiska arbetet?

- ☐ Ja
- ☐ Nej, förklara varför

9. Kommunens/regionens mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet är

- ☐ Integrerat i ordinarie styrdokument (t.ex. verksamhetsplaner eller strategiska planer)
- ☐ Integrerat i andra styrdokument (t.ex. handlingsplaner eller riktlinjer om mänskliga rättigheter, demokratifrågor eller liknande)
- ☐ Framtagna i separata handlingsplaner/styrdokument
- ☐ Annat, nämligen

10. Mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet beslutas och följs upp av (ange högsta

nivå)

	Fullmäktige/ styrelse/ nämnd	Ansvarig förvaltningschef	Ansvarig enhetschef	Ansvarig tjänsteperson	Ej beslutat	Vet ej
Beslutas av	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Följs upp av	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Vilka verksamhetsområden omfattas av mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

- ☐ Kultur och språk
- ☐ Förskola
- ☐ Skola
- ☐ Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola
- ☐ Äldreomsorg
- ☐ Hälso- och sjukvård
- ☐ Annat, nämligen

12. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i kommunens/regionens arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet

13. Beskriv kortfattat vad som varit de största utmaningarna i kommunens/regionens arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet

Former för inflytande och delaktighet

I denna del av enkäten är vi intresserade av era former för inflytande och samråd med

nationella minoriteter. Att stärka de nationella minoriteternas möjlighet till inflytande innebär att formerna för detta ska förbättras så att de nationella minoriteterna ska kunna ges reellt inflytande i frågor som berör dem.

14. På vilket/vilka sätt har nationella minoriteter under 2019 getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem?

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Strukturerade samråd (dvs. det finns en plan för samrådet avseende syfte, formalia, deltagare, periodicitet och återkoppling)	☐	☐	☐	☐
I arbetet med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet	☐	☐	☐	☐
Referensgrupper	☐	☐	☐	☐
Remissinstanser	☐	☐	☐	☐
Direktkontakt med politiker/tjänstepersoner i allmänna och/eller specifika frågor	☐	☐	☐	☐
Genom representation i råd för äldre frågor (eller motsvarande)	☐	☐	☐	☐
Genom representation i ungdomsråd (eller motsvarande)	☐	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐	☐

15. Vilken/vilka nationella minoriteter har under 2019 omfattats av formerna för inflytande?

- ☐ Judar
- ☐ Romer
- ☐ Samer
- ☐ Sverigefinnar
- ☐ Tornedalingar

16. Har de nationella minoriteternas inflytande påverkat beslut eller inriktning inom något av följande verksamhetsområden under 2019?

Ja Nej Vet ej Ej aktuellt

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Kultur och språk	☐	☐	☐	☐
Förskola	☐	☐	☐	☐
Skola	☐	☐	☐	☐
Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola	☐	☐	☐	☐
Äldreomsorg	☐	☐	☐	☐
Hälso- och sjukvård	☐	☐	☐	☐
Annat, nämligen 	☐	☐	☐	☐

17. Beskriv statusen på de samrådsformer som under 2019 förekommer med nationella minoriteter

	Ja	Nej	Vet ej
Samråden har beslutsmandat	☐	☐	☐
Samråden är rådgivande	☐	☐	☐
Samråden är öppna för alla organisationer/individer som vill delta	☐	☐	☐
Vi bestämmer vilka organisationer/individer som får vara med i samråd	☐	☐	☐

18. Inom vilket/vilka verksamhetsområden har samråd med nationella minoriteter skett under 2019?

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Kultur och språk	☐	☐	☐	☐
Förskola	☐	☐	☐	☐
Skola	☐	☐	☐	☐
Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola	☐	☐	☐	☐
Äldreomsorg	☐	☐	☐	☐
Hälso- och sjukvård	☐	☐	☐	☐
Användning av statsbidrag	☐	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐	☐

19. Har nationella minoritetsdeltagare fått ersättning (t.ex. arvode, reseersättning) för sin medverkan i samråd under 2019?

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

I denna del av enkäten är vi intresserade av era insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur. Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjlighet att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och utveckla en kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation.

20. På vilket/vilka sätt har kommunen/regionen under 2019 arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Modersmål i förskolan	☐	☐	☐	☐
Modersmål i förskoleklass	☐	☐	☐	☐
Modersmålsundervisning i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan	☐	☐	☐	☐
Modersmålsundervisning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	☐	☐	☐	☐
Tvåspråkig undervisning inom skolan	☐	☐	☐	☐
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia <u>på</u> nationella minoritetsspråk på bibliotek	☐	☐	☐	☐
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia som handlar <u>om</u> nationella minoriteter på bibliotek	☐	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Kulturella aktiviteter, exempelvis teater, film, dans, utställningar	☐	☐	☐	☐
Språkpaket/språkrevitalisering	☐	☐	☐	☐
Kulturplan	☐	☐	☐	☐
Medel/verksamhetsbidrag	☐	☐	☐	☐
Information på nationella minoritetsspråk, exempelvis på webbplats, på skyltar, i broschyrer	☐	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐	☐

21. Vilket/vilka minoritetsspråk har omfattats av era språk- och kulturinsatser under 2019?

- ☐ Finska
☐ Jiddisch
☐ Meänkieli
☐ Romani chib
☐ Samiska

Information om nationella minoriteters rättigheter

I denna del av enkäten är vi intresserade av ert informationsarbete kopplat till nationella minoriteter. Samtliga kommuner och regioner är skyldiga att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till.

22. På vilket/vilka sätt har kommunen/regionen under 2019 informerat de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar?

	Ja	Nej	Vet ej
På webbplats	☐	☐	☐
I sociala medier	☐	☐	☐
I lokaltidningar	☐	☐	☐
På seminarier/möten	☐	☐	☐
I broschyrer	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej
Information till föräldrar inom förskolan	☐	☐	☐
Information till elever och föräldrar inom skolan	☐	☐	☐
Information angående äldreomsorg	☐	☐	☐
Information inom ramen för biståndshandläggning	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐

23. På vilket/vilka språk har informationen givits under 2019?

- ☐ Finska
☐ Jiddisch
☐ Meänkieli
☐ Romani chib
☐ Samiska
☐ Svenska

Följande enkätfrågor handlar om kartläggningsarbete och riktas enbart till kommuner som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska.

24. Är din organisation en kommun som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och/eller samiska?

- ☐ Ja
☐ Nej

Kommuners kartläggningsarbete

Utifrån förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk 8 § ska varje kommun som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av språken. Utifrån 12 § ska kommuner redovisa hur kartläggningen enligt 8 § har genomförts.

25. Har kommunen kartlagt vilka behov som finns av service på det/de nationella minoritetsspråk som kommunen ingår i förvaltningsområde för?

☐ Ja

☐ Ja till viss del, förklara gärna

☐ Nej, förklara gärna varför

26. Inom vilket/vilka områden har kommunen en aktuell kartläggning?

	Aktuell kartläggning finns	Aktuell kartläggning saknas
Förskola på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Äldreomsorg på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Service på nationella minoritetsspråk i telefonväxel och reception	☐	☐
Ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Personal som talar nationella minoritetsspråk	☐	☐
Information till de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter	☐	☐

27. Om kommunen ingår i flera förvaltningsområden, vänligen beskriv eventuella skillnader mellan språken vad gäller kartlägningsarbetet

28. Är kommunens kartlägningsarbete kopplat till mål och riktlinjer för det minoritetsspråkliga arbetet?

☐ Ja

- ☐ Ja till viss del, förklara gärna
- ☐ Nej, förklara gärna varför

29. Har kommunens kartläggningsarbete genomförts i samråd med nationella minoriteter?

- ☐ Ja
- ☐ Ja till viss del, förklara gärna
- ☐ Nej, förklara gärna varför

30. Beskriv hur kommunens kartläggningsarbete har genomförts

31. Avslutande fråga; är det någonting ni vill tillägga?

Stort tack för din medverkan!

När du har svarat klart på alla frågor trycker du på skicka-knappen. Då stängs enkäten och det går inte längre att göra ändringar. När du har skickat enkäten får du en sammanfattning av svaren. Sammanfattningen går att spara ner som pdf och skriva ut.

Bilaga 4 Enkät till länsstyrelserna

Redovisning av uppdrag 7 i regleringsbrev 2019

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har nationellt uppföljningsansvar för förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vi rapporterar minoritetspolitikens utveckling årligen till regeringen.

Enligt regleringsbrev för 2019 ska samtliga länsstyrelser utifrån uppdrag 7, Nationella minoriteter, redovisa hur minoritetslagen har tillämpats i myndigheternas interna och externa insatser utifrån minoritetspolitikens mål. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2019 till Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget, som också kan utgöra stöd i arbetet.

Inom ramen för detta stöd har vi tagit fram en enkät för redovisning av ert minoritetspolitiska arbete. Vi ser gärna att ni använder enkäten men ni kan givetvis redovisa uppdraget i löpande text som tidigare år, och då använda enkätfrågorna som stöd.

Observera att redovisningen avser ert genomförda minoritetspolitiska arbete sedan föregående redovisningstillfälle, d.v.s. 15 november 2018.

Enkäten besvarar ni **senast den 15 november 2019**. Sammanfattning av svaren skriver ni ut, får undertecknad av behörig chef och mailar till minoriteter.stockholm@lansstyrelsen.se och kansli@sametinget.se

Om ni istället väljer att redovisa i löpande text skickas även denna **senast den 15 november 2019**. För att underlätta vår sammanställning önskar vi er redovisning dels i digital form med underskrift av behörig chef och dels i bearbetningsbar form (t.ex. word-format). Redovisningen mailas till minoriteter.stockholm@lansstyrelsen.se och kansli@sametinget.se

Om ni har frågor kontakta helena.cronsell@lansstyrelsen.se, 010-223 12 79 eller ellen.omma@sametinget.se, 0980-780 37

Information om enkäten

- Era svar sparas inte automatiskt när ni stänger ner enkäten. För att spara trycker ni på pausknappen som finns efter varje fråga.
- Flera personer kan vara med och besvara enkäten. Via pausknappen sparar ni enkäten i ett mail som kan skickas vidare till nästa person.
- Det går tyvärr inte att skriva ut enkäten på papper innan ni skickat den. Kontakta Helena Cronsell eller Ellen Omma så skickar vi enkäten i word/pdf-format.
- När ni har fyllt i hela enkäten klickar ni på "Skicka". Då stängs länken och det går inte längre att göra ändringar. Nu får ni en sammanfattning av enkätsvaren som ni kan spara digitalt. Sammanfattningen skriver ni ut, får behörig chefs underskrift och mailar till Länsstyrelsen och Sametinget (se mailadresser ovan).

Några begrepp som förekommer i enkäten

Nationella minoriteter

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer, (som dessutom är Sveriges urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär bl.a. att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande.

Erkännandet av Sveriges nationella minoriteter utgår från internationella konventioner och i grunden handlar det om mänskliga rättigheter. De nationella minoriteterna har funnits i det geografiska område som idag utgör Sverige sedan historisk tid, och har därmed samma rätt att behålla och utveckla sina språk och kulturer som majoritetsbefolkningen. Genom historien har de nationella minoriteterna i Sverige utsatts för olika former av diskriminering. Därför är erkännandet och de rättigheter som medföljer en viktig markering från samhällets sida att staten har ett ansvar för att skydda de nationella minoriteternas rättigheter.

Nationella minoritetsspråk

Det finns fem erkända nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Erkännandet innebär att samhället har ett särskilt ansvar för att dessa språk ska kunna fortleva, utvecklas och föras vidare till nästa generation. En enig riksdag har slagit fast att språken utgör en del av Sveriges gemensamma kulturhistoria och att det är en viktig uppgift för samhället att språken inte ska gå förlorade.

Förvaltningsområden

Sveriges riksdag har beslutat att de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska ska omfattas av s.k. förvaltningsområden. Inom dessa geografiska områden har de tre minoritetsspråken ett förstärkt skydd. Det förstärkta skyddet inom respektive förvaltningsområde innebär bland annat att enskilda har rätt att använda språken vid myndighetskontakter.

Karta över förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska.

Mer information finns på www.minoritet.se

Observera att samtliga enkätfrågor gäller era insatser sedan föregående redovisningstillfälle, dvs. den 15 november 2018.

Allmän bakgrundsinformation

1. Myndighetens namn *

2. Myndigheten *

☐ Ingår i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk

☐ Ingår inte i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk

3. Myndigheten ingår i förvaltningsområde för

- ☐ Finska
☐ Meänkieli
☐ Samiska

Information, myndighetskontakter på finska, meänkieli och samiska samt bemötande på språken

I denna del av enkäten är vi intresserade av era insatser utifrån minoritetslagens 3, 8, 9 och 11 §§.

4. På vilket/vilka sätt har myndigheten informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar?

	Ja	Nej	Vet ej
På den externa webben	☐	☐	☐
På seminarier/möten	☐	☐	☐
I broschyrer	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐

5. På vilket/vilka språk har informationen givits?

- ☐ Finska
☐ Jiddisch
☐ Meänkieli
☐ Romani chib
☐ Samiska
☐ Svenska

6. Kan enskilda använda finska, meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med myndigheten?

☐ Ja

☐ Ja, men endast det språk som myndigheten ingår i förvaltningsområde för

☐ Nej, förklara gärna varför

☐ Vet ej

7. Arbetar myndigheten aktivt för att kompetens i finska, meänkieli och samiska ska finnas på myndigheten?

	Ja	Nej	Vet ej
Genom kartläggning/inventering av personalens språkkompetens	☐	☐	☐
Genom att kunskap i minoritetsspråken finns med som merit i anställningsannonser	☐	☐	☐
Genom att erbjuda kompetensutveckling i minoritetsspråken	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange	☐	☐	☐

8. Genomför myndigheten några andra insatser i strävan att bemöta enskilda på finska, meänkieli och samiska?

Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

I denna del av enkäten är vi intresserade av era insatser utifrån minoritetslagens 4 §.

9. På vilket/vilka sätt har myndigheten arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?

	Ja	Nej	Vet ej
Kulturella aktiviteter, exempelvis teater, film, dans, utställningar	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej
Flaggning på minoriteternas högtidsdagar/minnesdagar	☐	☐	☐
Översättning av skyltar	☐	☐	☐
Samverkan/initiativtagare i språk- och/eller kulturprojekt	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐

10. Vilket/vilka minoritetsspråk har omfattats av era språk- och kulturinsatser?

- ☐ Finska
☐ Jiddisch
☐ Meänkieli
☐ Romani chib
☐ Samiska

11. Har myndigheten genomfört några särskilda insatser för att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket?

- ☐ Ja, förklara gärna
☐ Nej
☐ Vet ej

Inflytande och delaktighet

I denna del av enkäten är vi intresserade av era insatser utifrån minoritetslagens 5 och 5a §§.

12. Har myndigheten analyserat vilka delar av verksamheten som är särskilt relevant för nationella minoriteter att ha inflytande över?

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

13. På vilket/vilka sätt har nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör

dem?

	Ja	Nej	Vet ej
Strukturerade samråd (dvs. det finns en plan för samrådet avseende syfte, formalia, deltagare, periodicitet och återkoppling)	☐	☐	☐
Referensgrupper	☐	☐	☐
Fokusgrupper	☐	☐	☐
Remissinstanser	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐

14. Vilken/vilka nationella minoriteter har omfattats av formerna för inflytande?

- ☐ Judar
- ☐ Romer
- ☐ Samer
- ☐ Sverigefinnar
- ☐ Tornedalingar

15. Har nationella minoritetsdeltagare fått ersättning (t.ex. arvode, reseersättning) för sin medverkan i samråd?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

16. Har myndigheten arbetat med att främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem?

	Ja	Nej	Vet ej
Genom att anpassa formerna för inflytande och samråd med barn och unga	☐	☐	☐
Genom att möten med barn och unga har genomförts	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej
Annat, vänligen ange 	☐	☐	☐

Övergripande frågor

I denna del av enkäten ställs frågor som inte direkt är kopplade till specifika lagparagrafer.

17. Har myndigheten genomfört interna utbildningar eller liknande insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar?

- ☐ Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå
- ☐ Ja, för andra anställda
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

18. Har myndigheten utbildat personalen om mänskliga rättigheter och/eller diskrimineringslagen där även nationella minoriteter är inkluderade?

- ☐ Ja, ange gärna vilken personal
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

19. Har myndigheten gjort några andra interna och/eller externa insatser för att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter?

- ☐ Ja, beskriv gärna vilka
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

20. Har myndigheten handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument för arbetet med nationella minoriteters rättigheter?

- ☐ Ja
- ☐ Nej, beskriv gärna varför
- ☐ Vet ej

21. Omfattas samtliga fem nationella minoriteter av myndighetens handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument?

☐ Ja

☐ Nej, beskriv gärna varför

22. Beskriv gärna kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i myndighetens minoritetspolitiska arbete (sedan föregående redovisningstillfälle d.v.s. 15 november 2018)

23. Beskriv gärna kortfattat vad som varit de största utmaningarna i myndighetens minoritetspolitiska arbete (sedan föregående redovisningstillfälle d.v.s. 15 november 2018)

24. Avslutande fråga; är det någonting ni vill tillägga?

Stort tack för din medverkan!

När du har svarat klart på alla enkätfrågor trycker du på skicka-knappen. Då stängs enkäten och det går inte längre att göra ändringar. När du har skickat enkäten får du en sammanfattning av svaren. Denna skriver du ut, får behörig chefs underskrift och mailar den till Länsstyrelsen och Sametinget.

Bilaga 5 Enkätundersökning kommuner och regioner

Uppföljningsmyndigheterna skickade i augusti 2019 ut information till samtliga kommun- och regionchefer om myndigheternas uppföljningsansvar för minoritetspolitiken och att uppföljningsarbetet 2019 särskilt skulle uppmärksamma kommuners och regioners arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Vidare efterfrågades kontaktuppgifter till den person i organisationen som var bäst lämpad att svara på en enkät.

Enkäter skickades ut den 4 oktober till samtliga 290 kommuner och 21 regioner (se bilaga 3).¹ Mottagare var samordnare i kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska och personer som anmälts genom utskicket i augusti. Där kontaktuppgifter till specifika personer saknades skickades den till organisationernas allmänna e-postadresser. Enkäten låg öppen för besvarande i fyra veckor och två påminnelser gick ut.

Sammantaget inkom 205 svar vilket gav en svarsfrekvens på 66 procent. De 84 kommuner och 15 regioner som under året ingick i förvaltningsområdena hade en högre svarsfrekvens; 95 respektive 100 procent.²

Endast två av sex regioner utanför förvaltningsområdena inkom med svar. Dessa enkät-svar presenteras i rapportens tabeller men några slutsatser går inte att dra utifrån så få svar.

Tabell 10. Svarsfrekvens

Organisation	Totalt	Antal svar	Andel
Kommuner och regioner	311	205	66
Kommuner i förvaltningsområde ³	84	80	95
Varav kommuner i förvaltningsområde för finska	66	62 ⁴	94
Varav kommuner i förvaltningsområde för meänkieli	8	8	100
Varav kommuner i förvaltningsområde för samiska	25	25	100
Regioner i förvaltningsområde ⁵	15	15	100
Varav regioner i förvaltningsområde för finska	14	14	100
Varav regioner i förvaltningsområde för meänkieli	2	2	100
Varav regioner i förvaltningsområde för samiska	6	6	100
Kommuner ej i förvaltningsområde	206	108	52
Regioner ej i förvaltningsområde	6	2	33

1 Enkäten skickades via Webropol som är ett webbaserat enkätverktyg.

2 Det finns ingen särskild föreskrift som kräver uppgiftsplikt av kommuner och regioner.

3 Fyra kommuner ingick i alla tre förvaltningsområden och sju ingick i två förvaltningsområden.

4 Laxå, Mariestad, Upplands-Bro och Upplands Väsby besvarade inte enkäten.

5 Två regioner ingick i alla tre förvaltningsområden och tre ingick i två förvaltningsområden.

Enkätundersökning länsstyrelserna

Enligt regleringsbrev för 2019⁶ hade samtliga länsstyrelser i uppdrag att redovisa hur minoritetslagen tillämpats i myndigheternas interna och externa insatser utifrån minoritetspolitikens mål. Länsstyrelsen och Sametinget tog fram en enkät för länsstyrelserna redovisning av uppdraget (se bilaga 4).

Enkäten skickades ut den 11 oktober och sista datum för svar var den 15 november.⁷ Samtliga 21 länsstyrelser svarade på enkäten.

6 Regleringsbrev för budgetår 2019 avseende länsstyrelserna, Nationella minoriteter uppdrag 8.

7 Även denna enkät skickades via Webropol.

”

Minoritetspolitikens mål är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Länsstyrelsen
Stockholm

Sámediggi
Sámediggi Sámediggi Sámediggi Sámediggi

LÄNSSTYRELSEN STOCKHOLM

Enheten för arbetsmarknads- och rättighetsfrågor
Box 22067, 104 22 STOCKHOLM
Tfn: 010-223 10 00
www.lansstyrelsen.se/stockholm
minoritet.stockholm@lansstyrelsen.se

SAMETINGET

Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Tfn: 0980-780 30
www.minoritet.se
kansli@sametinget.se